

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2019/1024,
20. juuni 2019,
avaandmete ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta
(uuesti sõnastatud)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust, ⁽¹⁾

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/98/EÜ ⁽³⁾ on põhjalikult muudetud. Kuna kõnealusesse direktiivi on vaja teha uusi muudatusi, tuleks see selguse huvides uuesti sõnastada.
- (2) Tulenevalt direktiivi 2003/98/EÜ artiklist 13 ja viis aastat pärast direktiivi 2003/98/EÜ muutnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/37/EL ⁽⁴⁾ vastuvõtmist, hindas komisjon pärast asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimist direktiivi 2003/98/EÜ toimimist ja vaatas selle õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi raames läbi.
- (3) Pärast sidusrühmadega konsulteerimist ja arvestades mõjuhindangu tulemusi, leidis komisjon, et liidu tasandil on vaja võtta meetmeid selleks, et kõrvaldada allesjäänud ja tekkivad takistused avaliku sektori ja avalikult rahastatud teabe laiemalt taaskasutamisel kogu liidus, et viia õigusraamistik vastavusse digitehnoloogia arenguga ning stimuleerida veelgi digitaalset innovatsiooni, eelkõige seoses tehisintellektiga.
- (4) Selleks et avaliku sektori teabe potentsiaali Euroopa majanduse ja ühiskonna jaoks täielikult ära kasutada, tehakse õigusaktis sisulised muutused, mis keskenduvad järgmistele valdkondadele: sobivate tehniliste vahendite abil reaalajas juurdepääsu pakkumine dünaamilistele andmetele, muu hulgas riigi osalusega äriühingute, teadustööga tegelevate organisatsioonide ja teadustööd rahastavate organisatsioonide väärtuslike avalike andmete ohtrama pakkumine taaskasutamiseks, ainuõiguslike kokkulepete uute vormide tekkega tegelemine, piirkulul põhineva tasu põhimõttest tehtavate erandite kasutamine ning seosed käesoleva direktiivi ja teatavate sellega seotud õigusaktide vahel, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 ⁽⁵⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 96/9/EÜ, ⁽⁶⁾ 2003/4/EÜ ⁽⁷⁾ ning 2007/2/EÜ ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ ELT C 62, 15.2.2019, lk 238.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 4. aprilli 2019. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 6. juuni 2019. aasta otsus.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (ELT L 345, 31.12.2003, lk 90).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/37/EL, millega muudetakse direktiivi 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (ELT L 175, 27.6.2013, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 (füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta direktiiv 96/9/EÜ andmebaaside õiguskaitse kohta (EÜT L 77, 27.3.1996, lk 20).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2003/4/EÜ keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 41, 14.2.2003, lk 26).

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2007. aasta direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT L 108, 25.4.2007, lk 1).

- (5) Teabe juurdepääs on põhiõigus. Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (harta) sätestatakse, et igaühel on õigus sõnavabadusele, sealhulgas kätkeb see õigus arvamussvabadust ning vabadust saada ja levitada teavet ja ideid avaliku võimu sekkumiseta ning sõltumata riigipiiridest.
- (6) Harta artikliga 8 tagatakse õigus isikuandmete kaitsele ning selles sätestatakse, et isikuandmeid tuleb töödelda asjakohaselt ning kindlaksmääratud eesmärkidel ja asjaomase isiku nõusolekul või muul seaduses ettenähtud õiguslikul alusel ning sõltumatu asutuse kontrolli all.
- (7) Euroopa Liidu toimimise lepinguga (ELi toimimise leping) nähakse ette siseturu rajamine ning süsteemi sisseseadmine, mis tagaks siseturul moonutamata konkurentsi. Neid eesmärke aitab saavutada avaliku sektori valduses oleva teabe kasutamise normide ja tavade ühtlustamine liikmesriikides.
- (8) Liikmesriikide avalik sektor kogub, koostab, paljundab ja levitab mitmesugust paljusid tegevusalasid puudutavat teavet, näiteks sotsiaal-, poliitika, majanduse, õiguse, geograafia, keskkonna, meteoroloogia, seismilisuse, turismi, äri, patendi ja hariduse valdkonnas. Avaliku sektori täidesaatvate, seadusandlike või kohtuasutuste koostatud dokumendid on ulatuslik, mitmekesine ja väärtuslik varamu, mis võib ühiskonnale kasu tuua. Selle teabe, mis sisaldab ka dünaamilisi andmeid, esitamine üldkasutatavas elektroonilises vormingus võimaldab kodanikel ja juriidilistel isikutel leida uusi viise nende kasutamiseks ja uute, innovaatiliste toodete ja teenuste loomiseks. Liikmesriikidel ja avaliku sektori asutustel võib olla võimalus kasutada asjakohaseid liidu fonde ja programme ning saada nendest piisavat rahalist toetust oma püüdlustes teha andmed taaskasutamiseks lihtsalt kättesaadavaks, tagades digitehnoloogiate ulatusliku kasutamise või avaliku halduse valdkonna ja avalike teenuste ülemineku digitehnoloogiale.
- (9) Avaliku sektori teave kujutab harukordset andmeallikat, mis võib aidata kaasa siseturu tugevdamisele ning tarbijate ja juriidiliste isikute jaoks uute rakenduste väljaarendamisele. Arukal andmekasutusel, sh nende töötlemisel tehisintellekti rakenduste kaudu, võib olla kõigile majandussektoritele ümberkujundav mõju.
- (10) Direktiiviga 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta kehtestati miinimumnormid, mis reguleerivad liikmesriikide avaliku sektori asutuste, sealhulgas täidesaatvate, seadusandlike ja kohtuasutuste valduses juba olemasolevate dokumentide taaskasutamist ja nende taaskasutamist soodustavaid praktilisi vahendeid. Pärast esimeste avaliku sektori teabe taaskasutamist käsitlevate eeskirjade vastuvõtmist on maailmas olemas olevate andmete, sealhulgas avalike andmete hulk hüppeliselt suurenenud ning on hakatud looma ja koguma uusi andmeliike. Samal ajal arenevad pidevalt andmete analüüsimise, kasutamise ja töötlemise tehnoloogiad, näiteks masinõpe, tehisintellekt ja asjade internet. Kiire tehnoloogiline areng võimaldab luua uusi teenuseid ja uusi rakendusi, mis põhinevad andmete kasutamisel, koondamisel ja kombineerimisel. Algselt 2003. aastal vastu võetud ja seejärel 2013. aastal muudetud eeskirjad ei ole suutnud nende kiirete muutustega sammu pidada, mistõttu on olemas oht, et avalike andmete taaskasutamise pakutavaid majanduslikke ja sotsiaalseid võimalusi ei kasutata ära.
- (11) Liikumine andmepõhise ühiskonna suunas, kus kasutatakse eri valdkondade ja tegevuste andmeid, mõjutab liidu iga kodaniku elu, andes neile muu hulgas uusi teadmistele juurdepääsu ja nende omandamise võimalusi.
- (12) Digitaalsel infosul on selles arengus oluline osa. Infosu tootmise tulemusena on viimastel aastatel kiiresti loodud uusi töökohti ja see tendents jätkub. Enamik töökohti on loodud innovatiivsetes idufirmades ning väikestes ja keskmise suurusega ettevõtjates (VKEd).
- (13) Siseturu loomise üks peamisi eesmärke on mõnede liiduüleste ja liikmesriigisiseste teenuste ja toodete arengut soodustavate tingimuste loomine. Avaliku sektori valduses olev või avalik-õigusliku ülesande täitmisel või üldhuviteenuse osutamisel kogutav, koostatav, paljundatav ja levitatav teave on digitaalse infosisuga seotud toodete ja teenuste oluliseks algmaterjaliks ning muutub täiustatud digitehnoloogiate, nagu tehisintellekti,

hajusraamatu tehnoloogia ja asjade interneti arenedes veelgi olulisemaks andmeallikaks. Selles kontekstis on oluline ka laiaulatuslik piiriülene levik. Kõnealuse teabe laialdasem taaskasutatavus võimaldab eeldatavalt kõigil liidu ettevõtjatel, sealhulgas mikroettevõtjatel ja VKEdel, samuti kodanikuühiskonnal, muu hulgas ära kasutada selle teabe potentsiaali ning toetada majanduse arengut ja kõrge kvaliteediga töökohtade loomist ja kaitsmist, eriti kohalike kogukondade hüvanguks, ning olulistel ühiskondlikel eesmärkidel, näiteks vastutuse ja läbipaistvuse tagamiseks.

- (14) Avaliku sektori asutuse valduses olevate dokumentide taaskasutamise lubamine annab lisaväärtust taaskasutajatele, lõppkasutajatele ja ühiskonnale tervikuna ning sageli ka asjaomasele avaliku sektori asutusele endale, sest sellega edendatakse läbipaistvust ja vastutust ning saadakse taaskasutajatelt ja lõppkasutajatelt tagasisidet, mille abil saab asjaomane avaliku sektori asutus parandada kogutud teabe kvaliteeti ja oma avalik-õiguslike ülesannete täitmist.
- (15) Avaliku sektori valduses oleva teabe kasutamisega seotud normid ja tavad on liikmesriikides märkimisväärselt erinevad, mistõttu on takistatud selle võtmetähtsusega dokumendiallika kogu majandusliku potentsiaali ärakasutamine. Arvesse tuleks võtta asjaolu, et avaliku sektori asutuste tavad avaliku sektori valduses oleva teabe kasutamisel on liikmesriigiti endiselt erinevad. Seepärast tuleks avaliku sektori valduses olevate dokumentide taaskasutamise seotud siseriiklike norme ja tavasid vähemalt miinimumtasemel ühtlustada juhtudel, kus siseriiklike normide ja tavade erinevused või ebaselgus takistavad siseturu sujuvat toimimist ja infoühiskonna nõuetekohast arengut liidus.
- (16) Avaandmed on üldmõiste, mille all üldiselt mõistetakse avatud vormingutes olevaid andmeid, mida võib igaüks igasugusel eesmärgil vabalt kasutada, taaskasutada ja jagada. Avaandmete põhimõtted, mis soodustavad avaliku sektori teabe laialdast kättesaadavust ja taaskasutamist äri- või mitteäri-eesmärgil minimaalsete õiguslike, tehniliste või rahaliste piirangutega või mingite piiranguteta ning edendavad teabe liikumist mitte ainult majandustegevuses osalejate, vaid eelkõige üldsuse huvides, võivad mängida olulist rolli sotsiaalse kaasatuse edendamisel ning käivitada ja edendada kõnealuse teabe uuenduslikel kombineerimis- ja kasutamiskiisidel põhinevate uute teenuste arendamist. Liikmesriike innustatakse seetõttu propageerima andmete loomist kavandatud ja vaikimisi avatuse põhimõtet alusel, pidades silmas kõiki käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid dokumente. Sellisel toimides peaksid nad tagama samal ajal avaliku huvi eesmärkide, näiteks avaliku julgeoleku või isikuandmete kaitse ühtse taseme, kaasa arvatud juhul, kui tegemist on elutähtsate infrastruktuuride kaitsega seotud tundliku teabega. Nad peaksid samuti tagama ühtlasi isikuandmete kaitse, sealhulgas juhul, kui konkreetses andmekogumis sisalduv teave ise ei pruugi kätkeada füüsilise isiku tuvastamise või väljasõelumise ohtu, kuid niisugune oht võib tekkida, kui see teave seostatakse muu olemasoleva teabega.
- (17) Lisaks võivad mitmetes liikmesriikides juba algatatud siseriiklikud õiguslikud meetmed, mille eesmärk on reageerida tehnoloogilistele väljakutsetele, tuua kaasa veelgi suuremaid erinevusi, kui ei võeta ette minimaalset ühtlustamist liidu tasandil. Selliste õiguslike erinevuste ja ebakindluse mõju suureneb veelgi infoühiskonna edasise arengu käigus, mis on juba oluliselt suurendanud teabe piiriülest kasutamist.
- (18) Liikmesriigid on kehtestanud direktiivi 2003/98/EÜ alusel taaskasutamise põhimõtted ning osa liikmesriike on selleks, et teha kättesaadavate avalike andmete taaskasutamine kodanikele ja juriidilistele isikutele lihtsamaks, võtnud vastu ambitsioonikad avaandmete strateegiad, mis lähevad kaugemale kõnealuses direktiivis sätestatud miinimumtasemest. On oht, et liikmesriigiti erinevad õigusnormid takistavad toodete ja teenuste piiriülest pakkumist ja võrreldavate avalike andmetike taaskasutamist nendel põhinevates üleeuroopalistes rakendustes. Seepärast on vaja ühtlustatud miinimumnõudeid, mis kooskõlas asjaomase nii üldise kui ka valdkondliku juurdepääsukorraga (näiteks kord, mis on määratletud direktiivis 2003/4/EÜ) ja seda korda mõjutamata määravad, milline avalik teave on liidusisesel teabeturul taaskasutamiseks kättesaadav. Liidu ja liikmesriikide õiguse sätteid, mis on neist miinimumnõuetest rangemad, eelkõige valdkondlike õigusaktide puhul, tuleks kohaldada ka edaspidi. Käesoleva direktiivi ühtlustatud miinimumtasemest rangemate sätetega on tegemist näiteks siis, kui lubatud taaskasutustasude piirnormid on madalamad kui on osutatud käesolevas direktiivis või kui litsentsimistingimused on leebemad kui on osutatud käesolevas direktiivis. Eeskätt ei tohiks käesolev direktiiv piirata selliste käesoleva direktiiviga ühtlustatud miinimumtasemest rangemate sätete kohaldamist, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/40/EL⁽⁹⁾ alusel vastu võetud komisjoni delegeeritud määrustes.

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2010. aasta direktiiv 2010/40/EL, mis käsitleb raamistikku intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtmiseks maanteetranspordis ja liideste jaoks teiste transpordiliikidega (ELT L 207, 6.8.2010, lk 1).

- (19) Lisaks innustatakse liikmesriike kehtestama käesolevas direktiivis sätestatud miinimumnõuetest rangeimaid nõudeid, kohaldades oma nõudeid riigi osalusega äriühingute valduses olevatele dokumentidele, mille puhul on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL⁽¹⁰⁾ artikli 34 kohaselt tuvastatud, et need on seotud tegevusega, mis on otseselt avatud konkurentsile. Liikmesriigid võivad otsustada ka kohaldada käesoleva direktiivi nõudeid eraõiguslikele äriühingutele, eelkõige neile, kes osutavad üldhuviteenuseid.
- (20) Vaja on avaliku sektori valduses olevate dokumentide taaskasutamise tingimuste üldist raamistikku, et tagada õiglased, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad tingimused kõnealuse teabe taaskasutamiseks. Avaliku sektori asutused koguvad, koostavad, paljundavad ja levitavad dokumente oma avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks. Avaliku sektori asutused koguvad, koostavad, paljundavad ja levitavad dokumente üldhuviteenuste pakkumiseks. Nende dokumentide kasutamine muudel eesmärkidel on taaskasutamine. Liikmesriikide meetmed võivad ületada käesoleva direktiiviga ettenähtud miinimumstandardite piire, võimaldades seega ulatuslikumat taaskasutamist. Käesoleva direktiivi ülevõtmisel võivad liikmesriigid kasutada muid mõisteid kui mõiste „dokument“, tingimusel et käesolevas direktiivis sätestatud mõiste „dokument“ määratlus on täies ulatuses hõlmatud.
- (21) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada dokumentide suhtes, mille väljastamine kuulub asjaomaste avaliku sektori asutuste avalik-õiguslike ülesannete hulka, mis on ette nähtud liikmesriigi õiguses või muude siduvate eeskirjadega. Selliste eeskirjade puudumise korral tuleks avalik-õiguslikud ülesanded kindlaks määrata vastavalt liikmesriigis kehtivale haldustavale, tingimusel et avalik-õiguslike ülesannete ulatus on läbipaistev ja see vaadatakse läbi. Avalik-õiguslikud ülesanded võib kindlaks määrata üldiselt või iga avaliku sektori asutuse jaoks eraldi.
- (22) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada dokumentide suhtes, mille avaliku sektori asutused teevad taaskasutamiseks kättesaadavaks litsentseerimise, müügi, levitamise, vahetamise või teabe andmise teel. Ristsubsideerimise vältimiseks peaks taaskasutamine hõlmama dokumentide edasist organisatsioonisisest kasutamist sellises tegevuses, mis ei kuulu tema avalik-õiguslike ülesannete hulka. Avalik-õiguslike ülesannete alla mittekuuluvaks tegevuseks on üldjuhul selliste dokumentide väljastamine, mis koostatakse ja mille eest võetakse tasu äriistel alustel, konkureerides turul teiste osalejatega.
- (23) Käesolev direktiiv ei piira ega takista avaliku sektori asutuste või muude avaliku sektori organite põhikirjajärgsete ülesannete täitmist. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse liikmesriikidele kohustus teha kõik olemasolevad dokumendid taaskasutatavaks, välja arvatud juhul, kui juurdepääs on piiratud või välistatud siseriiklike juurdepääsu reguleerivate eeskirjade alusel või kuulub muude käesoleva direktiiviga kehtestatud erandite alla. Käesolev direktiiv rajaneb liikmesriikide olemasoleval juurdepääsukorral ning ei muuda siseriiklike dokumentidele juurdepääsu norme. Seda ei kohaldata juhtudel, kus dokumendid on kodanikele või juriidilistele isikutele asjakohase juurdepääsukorra raames kättesaadavad üksnes juhul, kui nad tõendavad konkreetse huvi olemasolu. Liidu tasandil tunnustavad harta artikkel 41, mis sätestab õiguse heale haldusele, ja harta artikkel 42, mis sätestab õiguse tutvuda dokumentidega, iga liidu kodaniku ning liikmesriigis elava või seal registreeritud füüsilise või juriidilise isiku õigust pääseda juurde Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni valduses olevatele dokumentidele. Avaliku sektori asutusi tuleks innustada kõiki nende valduses olevaid dokumente kättesaadavaks tegema. Avaliku sektori asutused peaksid edendama ja soodustama dokumentide, sealhulgas õigus- ja haldusalaste ametlike tekstide taaskasutamist juhtudel, kus nende avaliku sektori asutusel on õigus anda luba nende taaskasutamiseks.
- (24) Liikmesriigid usaldavad üldhuviteenuste pakkumise sageli avaliku sektori välistele üksustele, säilitades samal ajal range kontrolli selliste üksuste üle. Samal ajal kohaldatakse direktiivi 2003/98/EÜ üksnes avaliku sektori asutuste valduses olevate dokumentide suhtes ning riigi osalusega äriühingud jäävad selle kohaldamisalast välja. Selle tagajärjel on üldhuviteenuste osutamise käigus koostatud dokumentide kättesaadavus taaskasutamiseks kehavõitu mitmes valdkonnas, eelkõige kommunaalteenuste sektoris. Lisaks vähendab see oluliselt võimalusi luua piiriüleseid teenuseid dokumentide põhjal, mis on üldhuviteenuseid pakkuvate riigi osalusega äriühingute valduses.
- (25) Seepärast tuleks direktiivi 2003/98/EÜ muuta, et tagada selle kohaldatavus selliste olemasolevate dokumentide taaskasutamise suhtes, mille on üldhuviteenuste pakkumise käigus koostanud riigi osalusega äriühing, kes tegeleb ühega direktiivi 2014/25/EL artiklites 8–14 osutatud tegevustest, või riigi osalusega äriühing, kes tegutseb avaliku

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL (milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ) (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

teenuse pakkujana vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1370/2007⁽¹⁾ artiklile 2, riigi osalusega äriühing, kes tegutseb avaliku teenindamise kohustust täitva lennuettevõtjana vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1008/2008⁽²⁾ artiklile 16 või riigi osalusega äriühing, kes tegutseb avaliku teenuse osutamise kohustust täitva ühenduse laevaomanikuna vastavalt nõukogu määruse (EMÜ) nr 3577/92⁽³⁾ artiklile 4.

- (26) Käesoleva direktiiviga ei kehtestata üldist kohustust lubada riigi osalusega äriühingute koostatud dokumentide taaskasutamist. Taaskasutamise lubamise või mittelubamise üle otsustamine peaks jääma asjaomase riigi osalusega äriühingu pädevusse, kui käesoleva direktiivi, liidu või siseriikliku õiguse kohaselt ei ole nõutud teisiti. Riigi osalusega äriühing peaks hakkama täitma käesoleva direktiivi III ja IV peatükis sätestatud asjaomaseid kohustusi, eelkõige neid, mis puudutavad vorminguid, tasusid, läbipaistvust, litsentse, diskrimineerimiskeeldu ja ainuõiguste andmise keeldu, alles pärast seda, kui ta on teinud dokumendi taaskasutamiseks kättesaadavaks. Teisalt ei peaks riigi osalusega äriühingud olema kohustatud täitma II peatükis sätestatud nõudeid, näiteks taotluste töötlemise suhtes kohaldatavaid norme. Dokumentide taaskasutamise lubamisel tuleks erilist tähelepanu pöörata nõukogu direktiivis 2008/114/EÜ⁽⁴⁾ määratletud elutähtsate infrastruktuuride kaitsega seotud tundliku teabe ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/1148⁽⁵⁾ kohaselt määratletud oluliste teenuste kaitsele.
- (27) Teadusandmeid genereeritakse hüppeliselt kasvavas mahus ning need andmed võivad leida taaskasutamist ka väljaspool teadusringkondi. Et leida ühiskonna kasvavatele probleemidele tõhusad ja kõiki aspekte arvestavad lahendused, on väga tähtis saada kiiremas korras juurdepääs eri allikatest pärit andmetele, neid kombineerida ja taaskasutada ning seda ka sektorite ja valdkondade vahel. Teadusandmed hõlmavad statistikat, katsetulemusi, mõõtmisi, välitööde käigus tehtud tähelepanekuid, seiretulemusi, salvestatud intervjuusid ja kujutisi. Nende hulka kuuluvad ka metaandmed, spetsifikatsioonid ja muud digitaalsed objektid. Teadusandmed erinevad teadusartiklitest, milles teavitatakse teadustöö tulemustest ja kommenteeritakse neid. Avaliku sektori rahastatud teadustööandmete vaba kättesaadavus ja taaskasutatavus on aastaid olnud konkreetsete poliitikaalgatuste teemaks. Vaba juurdepääsu käsitatakse tavana anda lõppkasutajale veebis tasuta juurdepääs teadusandmetele, seadmata kasutamisele ja taaskasutamisele muid piiranguid peale võimaluse nõuda autorsuse äramäkimist. Vaba juurdepääsu põhimõtetele tahetakse eeskätt anda teadlastele ja laiemale üldsusele juurdepääs teadusandmetele levitamise võimalikult varases järgus ning hõlbustada nende kasutamist ja taaskasutamist. Vaba juurdepääs aitab parandada kvaliteeti, vähendab teadustöö tarbetu dubleerimise vajadust, kiirendab teaduse arengut, aitab võidelda teaduspettusega ning soodustab üldisemalt majanduskasvu ja innovatsiooni. Lisaks vabale juurdepääsule tehakse kiiduväärseid jõupingutusi selle tagamiseks, et andmehalduse planeerimine saaks standardseks teadustavaks, ning selliste teadusandmete levitamise toetamiseks, mis on leitavad, kättesaadavad, koostalitlusvõimelised ja taaskasutatavad (FAIR-põhimõte).
- (28) Eespool kirjeldatud põhjustel on otstarbekas panna liikmesriikidele kohustus võtta avaliku sektori rahastatud teadusandmete osas vastu vaba juurdepääsu põhimõtted ja tagada, et neid põhimõtteid rakendavad nii kõik teadustööga tegelevad kui ka teadustööd rahastavad organisatsioonid. Teadustööga tegelevad ja teadustööd rahastavad organisatsioonid võib organiseerida ka avaliku sektori asutuse või riigi osalusega äriühinguna. Käesolevat direktiivi kohaldatakse selliste hübriidorganisatsioonide üksnes nende teadustööga tegeleva organisatsiooni rolli piires ja nende teadusandmetele. Tavaliselt võimaldavad vaba juurdepääsu põhimõtted näha ette mitmesuguseid erandeid teadustöö tulemuste avalikult kättesaadavaks tegemisest. Komisjoni 25. aprilli 2018 soovitusel teadusinfo kättesaadavuse ja säilitamise kohta kirjeldatakse muu hulgas vaba juurdepääsu põhimõtete asjaomaseid elemente. Ühtlasi tuleks parendada teatavate teadusandmete taaskasutamise tingimusi. Seepärast tuleks teatavaid käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi laiendada teadusandmetele, mis saadakse sellise teadustöö tulemusena, mida on subsideeritud avaliku sektori vahenditest või mida on kaasrahastanud avaliku ja erasektori üksused. Riiklike vaba juurdepääsu põhimõtete kohaselt tuleks avaliku sektori rahastatud teadusandmed teha vaikevalikuna avatuks. Kõnealuses kontekstis tuleks siiski nõuetekohaselt arvesse võtta privaatsuse, isikuandmete kaitse, konfidentsiaalsuse, riikliku julgeoleku, õiguspäraste ärihuvid, näiteks ärisaladused, ja kolmandate isikute intellektuaalomandiõigustega seotud küsimusi vastavalt põhimõttele „nii avatud kui võimalik

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1370/2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1008/2008 ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (ELT L 293, 31.10.2008, lk 3).

⁽³⁾ Nõukogu 7. detsembri 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 3577/92 teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamise kohta merevedudel liikmesriikides (merekabotaaz) (EÜT L 364, 12.12.1992, lk 7).

⁽⁴⁾ Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta (ELT L 345, 23.12.2008, lk 75).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1148 meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus (ELT L 194, 19.7.2016, lk 1).

ja nii suletud kui vajalik“. Lisaks ei peaks käesolev direktiiv hõlmama teadusandmeid, millele ei anta juurdepääsu riikliku julgeoleku, kaitse või avaliku julgeolekuga seotud kaalutlustel. Halduskoormuse vältimiseks peaksid käesolevast direktiivist tulenevad kohustused kehtima üksnes selliste teadusandmete suhtes, mille teadlased, teadustööga tegelevad organisatsioonid või teadustööd rahastavad organisatsioonid on institutsiooni- või teemapõhise hoidla kaudu juba avalikult kättesaadavaks teinud, ning ei tohiks kaasa tuua lisakulusid andmestike saamiseks ega eeldama andmete täiendavat haldamist. Liikmesriigid võivad laiendada käesoleva direktiivi kohaldamisala teadusandmetele, mis on tehtud avalikult kättesaadavaks muude andmetaristute kui hoidlate kaudu, avatud juurdepääsuga publikatsioonide kaudu, näiteks artiklile lisatud failina, andmeartiklina või artiklina andmeajakirjas. Muud dokumendid kui teadusandmed peaksid ka edaspidi jääma käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja.

- (29) Mõiste „avalik-õiguslik isik“ määratlus tugineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/24/EL⁽¹⁶⁾ artikli 2 lõike 1 punktile 1. Nimetatud direktiivis sätestatud mõistet „avalik õiguslik isik“ ning direktiivis 2014/25/EL sätestatud mõistet „riigi osalusega äriühing“ tuleks kohaldada käesoleva direktiivi suhtes.
- (30) Käesolevas direktiivis sätestatakse mõiste „dokument“ määratlus, mis hõlmama dokumendi kõiki osi. Mõiste „dokument“ peaks hõlmama tegevuse, faktide või teabe mis tahes väljendust ja tegevuste, faktide või teabe kogumit, olenemata andmekandjast (paber, elektrooniline vorm või heli-, visuaal- või audiovisuaalsalvestis). Dokumendi mõiste ei ole kavandatud hõlmama arvutiprogramme. Liikmesriigid võivad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse lisada arvutiprogrammid.
- (31) Avaliku sektori asutused teevad üha rohkem oma dokumente taaskasutamiseks kättesaadavaks ennetavalt, tagades dokumentide ja nendega seonduvate metaandmete leitavuse veebis ning tegeliku kättesaadavuse avatud vormingus, mis on masinloetav ning mis tagab koostalitlusvõime, taaskasutamise ja kättesaadavuse. Dokumentid tuleks teha taaskasutamiseks kättesaadavaks ka siis, kui taaskasutaja on esitanud selle kohta taotluse. Sellistel juhtudel peaks taaskasutamise taotlustele vastamise tähtaeg olema mõistlik ning vastavuses tähtajaga, mida asjaomase juurdepääsu korra raames rakendatakse dokumendile juurdepääsu taotluste puhul. Selle nõude täitmisest tuleks siiski vabastada riigi osalusega äriühingud, haridusasutused, teadustööga tegelevad organisatsioonid ja teadustööd rahastavad organisatsioonid. Kogu liidu piires kehtivad mõistlikud tähtajad soodustavad uute kokkuvõtlike infotoodete ja -teenuste loomist üleliidulisel tasandil. Eriti oluline on see dünaamiliste andmete (kaasa arvatud keskkonnaandmed, liiklusandmed, satelliidandmed, meteoroloogilised andmed ja andurite abil saadud andmed) puhul, mille majanduslik väärtus on andmete ja regulaarsete ajakohastuste viivitamatust kättesaadavusest. Seepärast tuleks dünaamilised andmed teha rakendusliidese kaudu kättesaadavaks kohe pärast kogumist või manuaalse ajakohastamise korral kohe pärast andmestiku muutmist, et hõlbustada sellistel andmetel põhinevate interneti-, mobiili- ja pilverakenduste arendamist. Kui see ei ole tehniliste või rahaliste piirangute tõttu võimalik, peaksid avaliku sektori asutused tegema need dokumendid kättesaadavaks sellise aja jooksul, mis võimaldab ära kasutada kogu nende majanduslikku potentsiaali. Asjakohaste tehniliste ja rahaliste piirangute kõrvaldamiseks tuleks võtta erimeetmeid. Litsentseerimise korral võib dokumentide õigeaegne kättesaadavus olla üheks litsentsi tingimuseks. Kui andmete kontrollimine on oluline õigustatud avaliku huviga seotud põhjustel, eelkõige rahvatervise ja ohutuse seisukohast, tuleks dünaamilised andmed teha kättesaadavaks kohe pärast nende kontrollimist. Selline oluline kontrollimine ei tohiks mõjutada ajakohastamise sagedust.
- (32) Juurdepääsuks käesoleva direktiiviga taaskasutatavaks tehtud andmetele tuleks juurdepääs dünaamilistele andmetele tagada hästi läbimõeldud rakendusliideste kaudu. Rakendusliides on funktsioonide, menetluste, mõistete ja protokollide kogum masinatevahelise andmevahetuse ja tõrgeteta teabevahetuse jaoks. Rakendusliideseid tuleks toetada selgete tehniliste dokumentidega, mis on täielikud ja veebis kättesaadavad. Võimaluse korral tuleks kasutada avatud rakendusliideseid. Kohaldada tuleks liidu või rahvusvaheliselt tunnustatud standard-protokolle ning asjakohasel juhul tuleks kasutada rahvusvahelisi andmestike standardeid. Rakendusliideste keerulisuse tase võib olla erinev: tegemist võib olla lihtsa lingiga ühte andmebaasi, et saada sealt kätte konkreetsed andmestikud, veebiliidese või keerukama struktuuriga. Andmete taaskasutamine ja jagamine rakendusliideste otstarbeka kasutamise kaudu on üldkasulik, sest tänu sellele saavad arendajad ja idufirmad luua uusi teenuseid ja tooteid. Ühtlasi on tegu hädavajaliku elemendiga, et luua sageli kasutamata jäävate andmevarade ümber väärtuslikke ökosüsteeme. Rakendusliideste loomisel ja kasutamisel tuleb juhinduda mitmest põhimõttest, nagu

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

kättesaadavus, stabiilsus, hooldus elutsükli jooksul, kasutuse ja standardite ühtlus, kasutajasõbralikkus ja turvalisus. Avaliku sektori asutused ja riigi osalusega äriühingud peaksid tegema dünaamilised, st sageli ja tihti ka reaaliajajajakohastatavad andmed sobivate rakendusliidete kaudu taaskasutamiseks kättesaadavaks kohe pärast nende andmete kogumist ning vajaduse korral hulgi allalaaditud andmetena, välja arvatud juhtudel, kus selleks tuleks teha ebaproportsionaalseid jõupingutusi. Selliste jõupingutuste proportsionaalsuse hindamisel tuleks võtta arvesse asjaomase avaliku sektori asutuse või riigi osalusega äriühingu suurust ja tegevuseelarvet.

- (33) Taaskasutamise võimalusi on võimalik parandada, vähendades vajadust paberdokumente digitaliseerida või digitaalsete failide töödelda, et need omavahel ühilduksid. Seepärast peaksid avaliku sektori asutused tegema dokumendid kättesaadavaks mis tahes eelnevalt olemasolevas vormis või keeles ning kui see on võimalik ja asjakohane, elektroonilistelt. Avaliku sektori asutused peaksid suhtuma soosivalt olemasolevate dokumentide väljavõtte taotlustesse, kui taotluse rahuldamiseks on vaja üksnes lihtsat toimingut. Avaliku sektori asutusi ei tohiks siiski kohustada andma väljavõtteid dokumentidest või muutama taotletava teabe vormingut juhul, kui selleks tuleks teha ebaproportsionaalseid jõupingutusi. Taaskasutamise hõlbustamiseks peaksid avaliku sektori asutused, niipalju kui võimalik ja vajalik, tegema oma dokumendid kättesaadavaks vormingus, mis ei nõua spetsiifilise tarkvara kasutamist. Kui see on võimalik ja asjakohane, peaksid avaliku sektori asutused võtma arvesse puudega inimeste võimalusi dokumente taaskasutada, pakkudes teavet juurdepääsetavas vormingus vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2016/2102⁽¹⁷⁾ sätestatud nõuetele.
- (34) Kui see on võimalik ja asjakohane, peaksid avaliku sektori asutused tegema taaskasutamise hõlbustamiseks dokumendid (kaasa arvatud veebisaitidel avaldatud dokumendid) võimalikult täpselt ja üksikasjalikult kättesaadavaks avatud ja masinloetavas vormingus koos metaandmetega, ning sellises vormingus, mis tagab koostalitlusvõime, näiteks töödeldes neid andmeid viisil, mis on kooskõlas direktiivis 2007/2/EÜ sätestatud ruumandmete kokkusobivuse ja kasutatavuse nõudeid reguleerivate põhimõtetega.
- (35) Dokumenti tuleks pidada masinloetavas vormingus olevaks, kui tegemist on sellises failivormingus struktureeritud dokumendiga, mida tarkvararakendused suudavad kergesti tuvastada, ära tunda ja sellest vajalikke andmeid välja lugeda. Masinloetavas vormingus struktureeritud failidesse kodeeritud andmeid tuleks käsitada masinloetavate andmetena. Masinloetavad vormingud võivad olla avatud või litsentsitud. Nad võivad, kuid ei pruugi olla ametlikud standardid. Dokumente, mis on kodeeritud sellisesse automaatset töötlemist piiravasse failivormingusse, et andmeid kas ei saa üldse või ei saa kergesti dokumendist kätte, ei tuleks pidada masinloetavas vormingus dokumentideks. Liikmesriigid peaksid soodustama liidu või rahvusvaheliselt tunnustatud masinloetavate avatud vormingute kasutamist, kui see on võimalik ja asjakohane. Dokumentide taaskasutamise tehniliste lahenduste kavandamisel tuleks asjakohasel juhul võtta arvesse Euroopa koostalitlusvõime raamistikku.
- (36) Tasu küsimine dokumentide taaskasutamise eest takistab oluliselt idufirmade ja VKEdel turule sisenemist. Seepärast tuleks dokumendid teha taaskasutamiseks kättesaadavaks tasuta ning kui tasud on vajalikud, peaksid need põhimõtteliselt piirduma piirkuludega. Kui avaliku sektori asutused teostavad taotletud teabe eriti põhjalikku otsingut või taotletud teabe vormingu eriti kulukat muutmist kas vabatahtlikult või kui see on nõutav siseriikliku õigusega, võidakse sellise tegevusega seotud kulud katta piirkuludest. Erandjuhtudel tuleks arvesse võtta vajadust mitte takistada selliste avaliku sektori asutuste normaalset toimimist, kes peavad teenima tulu, et katta oluline osa oma avalik-õiguslike ülesannete täitmisega seotud kuludest. See kehtib ka juhul, kui avaliku sektori asutus on teinud andmed kättesaadavaks avaandmetena, ent on kohustatud teenima tulu, et katta oluline osa oma avalik-õiguslike ülesannete täitmisega seotud kuludest. Tunnustada tuleks ka riigi osalusega äriühingute rolli konkurent-sipõhises majanduskeskkonnas. Sellistel juhtudel peaks avaliku sektori asutustel ja riigi osalusega äriühingutel olema seega õigus küsida piirkulusid ületavat tasu. Kõnealuse tasu suurus tuleks määrata objektiivsete, läbipaistvate ja kontrollitavate kriteeriumide alusel ning dokumentide väljastamisest ja taaskasutamise lubamisest

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2102, mis käsitleb avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste juurdepääsetavust (ELT L 327, 2.12.2016, lk 1).

saadav kogutulu ei tohiks ületada dokumentide kogumise ja koostamise, sealhulgas kolmandatelt isikutelt ostmise, paljundamise, hoolduse, säilitamise ja levitamise kulusid, millele lisandub mõistlik investeeringutulu. Vajaduse korral võib tingimustele vastavate kulude hulka arvata ka isikuandmete anonüümimise kulud ja selliste meetmete kulud, mida on võetud andmete konfidentsiaalsuse kaitsmiseks. Liikmesriigid võivad nõuda avaliku sektori asutustelt ja riigi osalusega äriühingutelt nende kulude avalikustamist. Nõue teenida tulu, et katta oluline osa avaliku sektori asutuse avalik-õiguslike ülesannete täitmise või riigi osalusega äriühingule usaldatud üldhuviteenuste pakkumisega seotud kuludest, ei pea olema õiguslik nõue ja võib tuleneda näiteks liikmesriikide haldustavadest. Liikmesriigid peaksid kõnealuse nõude regulaarselt läbi vaatama.

- (37) Investeeringutulu võib mõista lisanduva protsendina, mis võimaldab katta kapitalikulu ja lisada tegeliku tulumäära. Kuna kapitalikulu on tihedalt seotud krediidasutuste intressimääradega, mis omakorda põhinevad Euroopa Keskpannga fikseeritud peamiste refinantseerimistehingute intressimääral, ei tohiks mõistlik investeeringutulu ületada Euroopa Keskpannga fikseeritud intressimäära enam kui 5 %.
- (38) Raamatukogudel, sealhulgas ülikooliraamatukogudel, muuseumidel ja arhiividel peaks olema võimalik küsida piirkulusid ületavat tasu, et nende tavapärane toimimine ei oleks takistatud. Kõnealuste avaliku sektori asutuste puhul ei tohiks dokumentide väljastamisest ja taaskasutamise lubamisest vastaval arvestusperioodil saadav kogutulu ületada dokumentide kogumise, koostamise, paljundamise, levitamise, säilitamise ja õiguste kindlakstegemise kulusid, millele lisandub mõistlik investeeringutulu. Vajaduse korral tuleks tingimustele vastavate kulude hulka arvata ka isikuandmete või tundliku äriteabe anonüümimise kulud. Raamatukogude, sealhulgas ülikooliraamatukogude, muuseumide ja arhiivide puhul tuleks nende eripära silmas pidades võtta mõistliku investeeringutulu arvutamisel arvesse erasektori poolt identsete või samalaadsete dokumentide taaskasutamise eest võetavat tasu.
- (39) Käesolevas direktiivis sätestatud tasude ülemmäär ei mõjuta liikmesriikide õigust kohaldada madalamaid tasusid või tasu mitte võtta.
- (40) Liikmesriigid peaksid kehtestama piirkulusid ületava tasu võtmise kriteeriumid. Selleks peaks neil olema näiteks võimalik näiteks kehtestada need kriteeriumid siseriiklike õigusnormidega või nimetada avaliku sektori asutusest erineva(d) asjaomase(d) asutuse(d), kes on pädev(ad) kõnealuseid kriteeriume kehtestama. Sellise asutuse tegevus tuleks korraldada liikmesriikide põhiseaduslike ja õigussüsteemide kohaselt. See võiks olla juba olemas olev asutus, kellel on eelarve täitmise volitused ja kes kannab poliitilist vastutust.
- (41) Kogu liitu hõlmava teabeturu arendamise eelduseks on avaliku sektori dokumentide taaskasutamise tingimuste selguse ja avaliku kättesaadavuse tagamine. Seepärast tuleks kõik dokumentide taaskasutamise suhtes kohaldatavad tingimused võimalikele taaskasutajatele selgeks teha. Liikmesriigid peaksid asjakohasel juhul soodustama kättesaadavaid dokumente hõlmavate ja veebis juurdepääsetavate indeksite loomist ning hõlbustama taaskasutamise taotluste esitamist. Muude üksuste kui riigi osalusega äriühingute, haridusasutuste, teadustööga tegelevate organisatsioonide ja teadustööd rahastavate organisatsioonide valduses olevate dokumentide taaskasutamise taotlejaid tuleks teavitada kättesaadavatest õiguskaitsevahenditest, mis on seotud neid mõjutavate otsuste või tavadega. See on eriti oluline idufirmadele ja VKEdele, kes ei pruugi olla teadlikud teiste liikmesriikide avaliku sektori asutuste omavahelistest suhetest ning vastavatest õiguskaitsevahenditest.
- (42) Õiguskaitsevahendid peaksid hõlmama erapooletu asutuse poolse läbivaatamise võimalust. Selline asutus võiks olla juba olemasolev riigiasutus, näiteks liikmesriigi konkurentsiamet, määruse (EL) 2016/679 kohaselt loodud järelevalveasutus, dokumentidele juurdepääsu eest vastutav liikmesriigi asutus või liikmesriigi kohtuasutus. Sellise asutuse tegevus tuleks korraldada liikmesriikide põhiseaduslike ja õigussüsteemide kohaselt. Õigus pöörduda sellise asutuse poole ei tohiks piirata taaskasutamise taotlejale muidu kättesaadavaid õiguskaitsevahendeid. See peaks siiski olema selgelt eraldatud liikmesriigi mehhanismist, millega kehtestatakse piirkulusid ületava tasu võtmise kriteeriumid. Õiguskaitsevahendite hulgas peaks olema võimalus vaadata läbi nii keeldumise otsused kui ka otsused, mis küll lubavad taaskasutamist, kuid võivad siiski mõjutada taotlejaid muul viisil, eelkõige seoses tasu võtmise eeskirjade kohaldamisega. Läbivaatamisprotsess peaks toimuma kiiresti vastavalt kiiresti muutuva turu vajadustele.
- (43) Kõikide avaliku sektori valduses olevate – mitte üksnes poliitilise, vaid ka seadusandliku ja haldusmenetlusega seotud – üldiselt kättesaadavate dokumentide avalikustamine on oluline meede, millega laiendatakse õigust saada teavet, mis on üks demokraatia aluspõhimõtteid. Seda eesmärki tuleb silmas pidada kõikide, nii kohaliku, riikliku kui rahvusvahelise tasandi institutsioonide puhul.

- (44) Dokumentide taaskasutamine ei tohiks olla tingimuslik. Mõningatel avaliku huvi eesmärgiga põhjendatud juhtudel võidakse välja anda litsents, millega kehtestatakse litsentsisaaja poolse taaskasutamise tingimused näiteks vastutuse, isikuandmete kaitse, dokumentide nõuetekohase kasutamise, mittemuutmise tagamise ja allika äramärgimise osas. Kui avaliku sektori asutused annavad dokumentide taaskasutamiseks litsentse, peavad litsentsitingimused olema objektiivsed, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad. Selles osas võivad olulist osa etendada ka veebis kättesaadavad standardlitsentsid. Liikmesriigid peavad sätestama standardlitsentside kättesaadavuse. Avaliku sektori teabe taaskasutamise litsentsidega tuleks igal juhul kehtestada taaskasutamisele võimalikult vähe piiranguid, näiteks nii, et piirang puudutab ainult allikale viitamist. Siin peaks olema oluline roll ka veebis kättesaadavatel standardse avaliku litsentsi kujul esitatud avatud litsentsidel, mis võimaldavad igal andmetele ja sisule vabalt juurde pääseda, neid kasutada, muuta ja mis tahes eesmärgil jagada, ning mis põhinevad avaandmevormingutel. Seetõttu peaksid liikmesriigid soodustama avatud litsentside kasutamist, mis peaks aja jooksul saama üldiseks tavaks kogu liidus. Ilma et see piiraks liidu või liikmesriigi õiguses sätestatud vastutust käsitlevate nõuete kohaldamist, võib juhul, kui avaliku sektori asutus või riigi osalusega äriühing teeb dokumentid taaskasutamiseks kättesaadavaks ilma muude tingimuste ja piiranguteta, vabastada selle avaliku sektori asutuse või riigi osalusega äriühingu vastutusest seoses taaskasutamiseks kättesaadavaks tehtud dokumentidega.
- (45) Kui pädev asutus otsustab teatavaid dokumente enam mitte taaskasutamiseks kättesaadavaks teha või lõpetada nende dokumentide ajakohastamine, peaks ta kõnealused otsused esimesel võimalusel avalikult teatavaks tegema, võimaluse korral elektrooniliste vahenditega.
- (46) Taaskasutamise tingimused ei tohiks diskrimineerida võrreldavaid taaskasutajate kategooriaid. Selles suhtes ei tohiks diskrimineerimiskeeld siiski takistada näiteks avaliku sektori asutuste vahelist tasuta teabevahetust, mis toimub avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks, samas kui teistelt isikutelt võetakse samade dokumentide taaskasutamise eest tasu. Samuti ei tohiks see takistada kehtestamast diferentseeritud tasupoliitikat ärilisel ja mitteärilisel eesmärgil taaskasutamise suhtes.
- (47) Liikmesriigid peaksid eelkõige tagama, et riigi osalusega äriühingute dokumentide taaskasutamine ei põhjusta turumoonutusi ning et ei kahjustata ausat konkurentsi.
- (48) Avaliku sektori asutused peaksid dokumentide taaskasutamise põhimõtete kehtestamisel järgima liidu ja liikmesriigi konkurentsioormet, vältides võimaluse korral ainukasutuslepingute sõlmimist omavahel ja erasektori partneritega. Siiski võib spetsiifiliste avaliku sektori dokumentide taaskasutamise ainuõigus olla vahel vajalik teatavaid üldisi majanduslikke huve teenivate teenuste pakkumiseks. Selline olukord võib näiteks tekkida, kui ükski kaubanduslikel eesmärkidel tegutsev avaldaja ainuõiguse puudumise korral kõnealust teavet ei avaldaks. Selles suhtes on asjakohane arvesse võtta avaliku teenuse lepinguid, mis on direktiivi 2014/24/EL kohaldamisalast nimetatud direktiivi artikli 11 kohaselt välja jäetud ning direktiivi 2014/24/EL artiklis 31 osutatud innovatsioonipartnerlust.
- (49) Raamatukogud, sealhulgas ülikoolide raamatukogud, muuseumid, arhiivid ja erasektori partnerid teevad sageli koostööd, mis hõlmab kultuurivarade digiteerimist, mille puhul antakse erasektori partneritele ainuõigused. Kogemused on näidanud, et kõnealused avaliku ja erasektori partnerlused võivad hõlbustada kultuurikogude otstarbekat kasutamist ja samal ajal kiirendada üldsuse juurdepääsu kultuuripärandile. Seepärast on asjakohane võtta arvesse kultuurivarade digiteerimisel liikmesriikide vahel praegu esinevaid erinevusi, kasutades selleks selliste varade digiteerimise lepingute kohta käivaid konkreetseid eeskirju. Kui ainuõigus on seotud kultuurivarade digiteerimisega, võib olla vajalik anda ainuõigus teatavaks ajavahemikuks, et anda erasektori partneritele võimalus oma investeeringud tasa teenida. Kõnealuse ajavahemiku pikkus peaks aga olema piiratud ja võimalikult lühike, et kinni pidada põhimõttest, mille kohaselt peaks avaliku sektori teave jääma pärast digiteerimist avaliku sektori valdusse. Kultuurivarade digiteerimise ainuõiguse kestus ei tohiks üldiselt ületada kümnet aastat. Ainuõiguste kestus, mis on pikem kui kümme aastat, tuleks läbi vaadata, võttes arvesse pärast lepingu sõlmimist keskkonnas toimunud tehnoloogilisi, finantsilisi ja halduslikke muutusi. Lisaks sellele peaks kõik kultuurivarade digiteerimisega seotud avaliku ja erasektori partnerlused andma partnerist kultuuriasutusele kõik õigused kasutada digiteeritud kultuurivarasid pärast partnerluse lõppemist.
- (50) Andmete valdajate ja andmete taaskasutajate vaheliste lepingute puhul, millega ei anta sõnaselgelt ainuõigusi, kuid mille puhul võib mõistlikult eeldada, et nad piiravad dokumentide kättesaadavust taaskasutamiseks, tuleks rakendada täiendavat avalikku kontrolli. Seetõttu tuleks selliste lepingute olulised aspektid avalikustada veebis vähemalt kaks kuud enne jõustumist, nimelt kaks kuud enne kokkulepitut kuupäeva, mil lepingupooled peaksid

alustama oma kohustuste täitmist. Selline avaldamine peaks andma huvitatud isikutele võimaluse taotleda lepinguga hõlmatud dokumentide taaskasutamist ning välistada võimalike taaskasutajate hulga piiramise riski. Samuti tuleks selliste lepingute olulised osad igal juhul põhjendamatu viivitusega avalikustada veebis kohe pärast sõlmimist poolte kokkulepitul lõplikul kujul.

- (51) Käesoleva direktiiviga püütakse minimeerida riski, et esimesena tegutsejal on ülemäära suur eelis, mis võib piirata andmete võimalike taaskasutajate arvu. Kui lepingupõhised meetmed võivad lisaks sellele, et liikmesriik on käesoleva direktiivi kohaselt kohustatud andma dokumente, eeldada liikmesriigi ressursside üleandmist ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, ei tohiks käesolev direktiiv piirata ELi toimimise lepingu artiklites 101–109 sätestatud konkurentsi- ja riigiabinormide kohaldamist. ELi toimimise lepingu artiklites 107, 108 ja 109 sätestatud riigiabinormidest tulenevalt peab liikmesriik eelnevalt kontrollima, kas asjaomane lepingupõhine meede võib hõlmata riigiabi, ning tagama vastavuse riigiabinormidele.
- (52) Käesolev direktiiv ei mõjuta üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel vastavalt liidu ja siseriiklikule õigusele, eriti vastavalt määrusele (EL) 2016/679 ning direktiivile 2002/58/EÜ, ⁽¹⁸⁾ sealhulgas seda täiendavatele siseriiklikele õigusnormidele. See tähendab muu hulgas, et isikuandmete taaskasutamine on lubatud üksnes siis, kui järgitakse määruse (EL) 2016/679 artikli 5 lõike 1 punktis b ja artiklis 6 sätestatud eesmärgi piirangu põhimõtet. Anonüümne teave on teave, mis ei ole seotud tuvastatud või tuvastatava füüsilise isikuga, või isikuandmetega, mis on muudetud anonüümseks sellisel viisil, et andmesubjekti ei ole võimalik tuvastada või ei ole enam võimalik tuvastada. Teave anonüümimine on vahend, mis võimaldab ühitada ühelt poolt huvi muuta avaliku sektori teave võimalikult taaskasutatavaks ning teiselt poolt andmekaitseõigusest tulenevad kohustused, kuid sellega kaasnevad kulud. Selliseid kulusid on asjakohane pidada käesolevas direktiivis osutatud levitamise piirkulu üheks komponendiks.
- (53) Isikuandmeid sisaldavate dokumentide taaskasutamise ulatust ja tingimusi käsitlevate otsuste tegemisel, näiteks tervishoiusektoris, võib osutada vajalikuks määruse (EL) 2016/679 artikli 35 kohaste andmekaitsealaste mõjuhinnangute tegemine.
- (54) Käesolev direktiiv ei mõjuta kolmandate isikute intellektuaalomandiõigusi. Kahtluse vältimiseks olgu märgitud, et mõiste „intellektuaalomandiõigused“ hõlmab üksnes autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi (sealhulgas sui generis kaitse). Käesolevat direktiivi ei kohaldata dokumentide suhtes, millele laienevad tööstusomandi õigused, näiteks patendid ning registreeritud disainilahendused ja kaubamärgid. Käesolev direktiiv ei mõjuta ei avaliku sektori asutustele kuuluvaid intellektuaalomandiõigusi ega nende olemasolu ega piira nende õiguste mis tahes viisil teostamist väljaspool käesoleva direktiivi piire. Käesoleva direktiivi kohaselt kehtestatud kohustusi tuleks rakendada üksnes niivõrd, kui need on kooskõlas intellektuaalomandi kaitset käsitlevate rahvusvaheliste lepingutega, eelkõige Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooniga (Berni konventsioon), intellektuaalomandiõiguste kaubandusaspektide lepinguga (TRIPS-leping) ning WIPO autoriõiguse lepinguga. Avaliku sektori asutused peaksid oma autoriõigusi siiski teostama taaskasutamist hõlbustaval viisil.
- (55) Võttes arvesse liidu õigust ning liikmesriikide ja liidu rahvusvahelisi kohustusi, eelkõige neid, mis tulenevad Berni konventsioonist ning TRIPS-lepingust, tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta dokumendid, mille suhtes on kolmandatel isikutel intellektuaalomandiõigused. Kui raamatukogude, sh ülikoolide raamatukogude, muuseumide või arhiivide valduses oleva dokumendi intellektuaalomandiõigused kuulusid algselt kolmandale isikule ja kõnealuste õiguste kaitsetähtaeg ei ole lõppenud, tuleks seda dokumenti käesoleva direktiivi kohaldamisel pidada dokumendiks, mille intellektuaalomandiõigused kuuluvad kolmandatele isikutele.
- (56) Käesolev direktiiv ei tohiks piirata liikmesriigi õigusest tulenevaid avaliku sektori asutuste töötajate võimalikke õigusi, sealhulgas majanduslikke ja mittevaralisi õigusi.
- (57) Lisaks, kui dokument tehakse taaskasutamiseks kättesaadavaks, peaks asjaomasele avaliku sektori asutusele jääma õigus nimetatud dokumenti kasutada.

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

- (58) Käesolev direktiiv ei mõjuta riigihankeid käsitleva direktiivi 2014/24/EL kohaldamist.
- (59) Vahendid, mis aitavad võimalikel taaskasutajatel leida taaskasutamiseks kättesaadavaid dokumente ja taaskasutamise tingimusi, võivad märkimisväärselt hõlbustada avaliku sektori dokumentide piiriülest kasutamist. Liikmesriigid peaksid seetõttu tagama, et võetakse kasutusele praktilisi vahendeid, mis aitavad taaskasutajatel taaskasutamiseks kättesaadavaid dokumente otsida. Praktilised vahendid võivad seisneda näiteks peamiste dokumentide (sageli taaskasutatavate või potentsiaalselt sageli taaskasutatavate dokumentide) selliste nimekirjade koostamises, mis on soovitatavalt veebis kättesaadavad ja portaalide loomises, milles on lingid detsentraliseeritud nimekirjadele. Liikmesriigid peaksid samuti võimaldama avaliku sektori teabe pikaajalist kättesaadavust taaskasutamise eesmärgil, seda kooskõlas kohaldatavate säilitamispõhimõtetega.
- (60) Komisjon peaks lihtsustama liikmesriikide vahelist koostööd ning toetama selliste koostalitlusvõimeliste elektrooniliste liidete kujundamist, katsetamist, rakendamist ja kasutuselevõttu, mis võimaldavad tulemuslikumate ja turvalisemate avalike teenuste pakkumist.
- (61) Käesolev direktiiv ei mõjuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/29/EÜ⁽¹⁹⁾ kohaldamist. Selles sätestatakse tingimused, mille raames avaliku sektori asutused võivad dokumentide taaskasutamise lubamisel kasutada oma intellektuaalomandiõigusi liidusisesel teabeturul. Kui direktiivi 96/9/EÜ artikli 7 lõikes 1 sätestatud õiguse omanik on avaliku sektori asutus, ei tohiks ta seda õigust kasutada selleks, et takistada või piirata olemasolevate dokumentide taaskasutamist rohkem kui see on võimalik vastavalt käesolevas direktiivis sätestatule.
- (62) Komisjon toetas veebipõhise avaandmete kättesaadavuse aruande koostamist, mis sisaldab asjakohaseid tulemusnäitajaid avaliku sektori teabe taaskasutamise kohta kõikides liikmesriikides. Kõnealuse aruande regulaarne ajakohastamine aitab parandada teabe vahetamist liikmesriikide vahel ning kogu liidus rakendatavaid poliitika- ja tavaid puudutava teabe kättesaadavust.
- (63) On vaja tagada, et liikmesriigid jälgivad avaliku sektori teabe taaskasutamise ulatust, kõnealuse teabe kättesaadavaks tegemise tingimusi ja õiguskaitsetasid.
- (64) Komisjon võib abistada liikmesriike käesoleva direktiivi järjekindlal rakendamisel, andes pärast konsulteerimist huvitatud isikutega suuniseid, eelkõige soovituslike standardlitsentside, andmestike ja dokumentide taaskasutamise eest tasu võtmise kohta, ning ajakohastades olemasolevaid suuniseid.
- (65) Siseturu loomise üks peamisi eesmärke on kogu liitu hõlmavate teenuste arengut soodustavate tingimuste loomine. Raamatukogudes, sealhulgas ülikooliraamatukogudes, muuseumides ja arhiivides on märkimisväärne kogus väärtuslike avaliku sektori teaberessursse, eelkõige seetõttu, et digiteerimisprojektid on mitmekordistanud digitaalse avaliku teabe hulka. Kultuuripärandi kogud ja nendega seotud metaandmed võivad olla digitaalse sisuga toodete ja teenuste algmaterjaliks ja neil on suur potentsiaal innovatiivseks taaskasutuseks sellistes valdkondades nagu õpe ja turism. Muud liiki kultuuriasutused (näiteks orkestrid, ooperi- ja balletiteatrid ning teatrid), kaasa arvatud nende asutuste juurde kuuluvad arhiivid, peaksid jääma käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja nende lavakunstialase olemuse tõttu ja seetõttu, et peaaegu kogu nende materjali intellektuaalomandiõigused kuuluvad kolmandatele isikutele.
- (66) Et luua tingimused, mis toetavad majanduse ja ühiskonna jaoks eriti väärtuslike ja oluliste sotsiaal-majanduslike hüvedega seostatud dokumentide taaskasutamist, tuleks lisas esitada väärtuslike andmestike temaatiliste kategooriate nimekiri. Näitena ning piiramata selliste rakendusaktide kohaldamist, milles määratakse kindlaks väärtuslikud andmestikud, mille suhtes tuleks kohaldada käesoleva direktiivi erinõuded, võttes arvesse komisjoni suunised soovituslike standardlitsentside, andmekogumite kohta ning dokumentide taaskasutamise eest tasu võtmise kohta, võiksid temaatilised kategooriad hõlmata muu hulgas järgmist: postindeksid, riigi ja kohalikud kaardid (georuumilised andmed), energiatarbimine ja satelliidipildid (Maa seire ja keskkond), kohapeal mõõdikutest kogutavad andmed ja ilmaennustused (meteoroloogia teave), demograafilised ja majandusnäitajad (statistika), äriregistrid ja registreerimise tuvastusandmed (äriühingud ja äriühingu omandisuhted), liiklusringid ja siseveeteed (liikuvus).

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT L 167, 22.6.2001, lk 10).

- (67) Selleks et muuta väärtuslike andmestike temaatiliste kategooriate nimekirja, lisades sinna uusi temaatilisi kategooriaid, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁽²⁰⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (68) Kogu liitu hõlmav nimekiri andmestikest, millel on eriti suur potentsiaal luua sotsiaal-majanduslikke hüvesid, koos taaskasutamise ühtlustatud tingimustega on oluline tegur piiriüleste rakenduste ja teenuste loomisel. Selleks et tagada käesoleva direktiivi ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisolulised toetada dokumentide taaskasutamist, mida seostatakse oluliste sotsiaal-majanduslike hüvedega, võttes vastu teatavate väärtuslike andmestike nimekirja, mille suhtes kohaldatakse käesoleva direktiivi erinõudeid, koos nende avaldamise ja taaskasutamise korraga. Sellest tulenevalt ei kohaldata neid erinõudeid enne, kui komisjon on vastu võtnud rakendusaktid. Nimekirjas tuleks arvesse võtta liidu valdkondlikke õigusakte, kus andmestike avaldamine on juba reguleeritud, näiteks direktiive 2007/2/EÜ ja 2010/40/EL, et tagada andmestike kättesaadavaks tegemine vastavate standardite ja metaandmestike kohaselt. Loetelu peaks põhinema käesolevas direktiivis sätestatud temaatilistel kategooriatel. Nimekirjade koostamise käigus peaks komisjon pidama asjakohaseid konsultatsioone muu hulgas ka ekspertide tasandil. Lisaks tuleks riigi osalusega äriühingute valduses olevate andmete nimekirja lisamise või selliste andmete tasuta kättesaadavuse kohta otsuse tegemisel võtta arvesse mõju konkurentsile asjaomastel turgudel. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽²¹⁾.
- (69) Et tagada väärtuslike andmestike maksimaalne mõju ja hõlbustada nende taaskasutamist, tuleks need teha taaskasutamiseks kättesaadavaks minimaalsete õiguslike piirangutega ja tasuta. Ühtlasi tuleks need avaldada rakendusliideste kaudu. See ei takista aga avaliku sektori asutustel nõudmast tasu väärtuslike andmestikega seotud teenuste eest, mida nad pakuvad avaliku võimu teostamisel, eriti dokumentide ehtsuse või õigsuse kinnitamisel.
- (70) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, nimelt hõlbustada kogu liitu hõlmavate avaliku sektori dokumentidel põhinevate teabetoodete ja -teenuste väljaarendamist ning selle tagamist, et avaliku sektori dokumente saavad tõhusalt ja piiriülevalt kasutada ühelt poolt eraettevõtjad, eriti VKEd, lisaväärtusega teabetoodete ja -teenuste puhul ning teiselt poolt kodanikud teabe vaba liikumise ja kommunikatsiooni hõlbustamiseks, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, vaid kavandatava meetme kogu liitu hõlmavat ulatust silmas pidades on neid parem saavutada pigem liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (71) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige hartas tunnustatud põhimõtteid, sealhulgas eraelu puutumatus, isikuandmete kaitse, õigus omandile ja puudega inimeste integreerimine ühiskonda. Direktiivi ei tohi tõlgendada ega rakendada viisil, mis läheb vastuollu Euroopa Nõukogu inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga.
- (72) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 45/2001⁽²²⁾ artikli 28 lõikele 2 ja ta esitas oma arvamuse 10. juulil 2018⁽²³⁾.

⁽²⁰⁾ ELTL 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisoluliste teostamise suhtes (ELTL 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (ELTL 8, 12.1.2001, lk 1).

⁽²³⁾ ELT C 305, 30.8.2018, lk 7.

- (73) Komisjon peaks käesolevat direktiivi hindama. Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelisele parema õigusloome kokkuleppele peaks selline hindamine põhinema viiele kriteeriumile, st tõhususele, mõjususele, asjakohasusele, ühtsusele ja lisaväärtusele, ning olema võimalike edasiste meetmete mõju hindamise aluseks.
- (74) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriikide kohustusi, mis on seotud II lisa B osas osutatud direktiivide siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtpäevadega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Avaandmete kasutamise edendamiseks ning toodete ja teenuste innovatsiooni stimuleerimiseks kehtestatakse käesoleva direktiiviga miinimumnormid, mis reguleerivad järgmiste dokumentide ja andmete taaskasutamist ja nende taaskasutamist soodustavate praktiliste vahendite kasutuselevõttu:

- a) liikmesriikide avaliku sektori asutuste valduses olemas olevad dokumendid;
- b) olemasolevad dokumendid, mis on sellise riigi osalusega äriühingu valduses, kes:
- tegutseb direktiivis 2014/25/EL määratletud valdkondades,
 - tegutseb avaliku teenuse pakujana vastavalt määruse (EÜ) nr 1370/2007 artiklile 2,
 - tegutseb lennuettevõtjana, kes täidab avaliku teenindamise kohustust vastavalt määruse (EÜ) nr 1008/2008 artiklile 16, või
 - tegutseb ühenduse laevaomanikuna, kes täidab avaliku teenuse osutamise kohustust vastavalt määruse (EMÜ) nr 3577/92 artiklile 4;
- c) teadusandmed artiklis 10 sätestatud tingimustel.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata:

- a) dokumentide suhtes, mille väljastamine ei kuulu asjaomaste avaliku sektori asutuste nende avalik-õiguslike ülesannete alla, mis on määratletud liikmesriigi õiguses või muudes siduvates õigusnormides, või kui selliseid norme ei ole, kõnealuse liikmesriigi üldise haldustava kohaselt tingimusel, et avalik-õiguslike ülesannete ulatus on läbipaistev ja see vaadatakse läbi;
- b) riigi osalusega äriühingute valduses olevate järgmiste dokumentide suhtes:
- dokumendid, mille koostamine ei kuulu liikmesriigi õiguses või muudes siduvates õigusnormides määratletud üldhuviteenuste pakkumise alla;
 - dokumendid, mis on seotud tegevusega, mis on otseselt avatud konkurentsile ja mille suhtes seetõttu vastavalt direktiivi 2014/25/EL artiklile 34 hanke-eeskirju ei kohaldata;
- c) dokumentide suhtes, mille intellektuaalomandiõigused kuuluvad kolmandatele isikutele;
- d) dokumentide, näiteks tundlike andmeid sisaldavate dokumentide suhtes, millele juurdepääs on liikmesriikide juurdepääsukorra kohaselt välistatud, sealhulgas järgmistel põhjustel:
- riikliku julgeoleku (st riigi julgeoleku) kaitse, riigikaitse või avaliku julgeoleku kaitse;
 - statistiliste andmete konfidentsiaalsus;
 - ärisaladus (sealhulgas äri-, kutseala- või äriühingu saladused);
- e) dokumentide suhtes, millele juurdepääs on välistatud või piiratud direktiivi 2008/114/EÜ artikli 2 punktis d määratletud elutähtsate infrastruktuuride kaitsega seotud tundliku teabe tõttu;

- f) dokumentide suhtes, millele juurdepääs on liikmesriikide juurdepääsukorraga piiratud, sealhulgas juhud, kus dokumentidele juurdepääsu saamiseks peavad kodanikud või juriidilised isikud tõendama oma konkreetse huvi olemasolu;
- g) logode, vappide ja sümbolite suhtes;
- h) dokumentide suhtes, millele juurdepääs on juurdepääsukorra kohaselt välistatud või piiratud isikuandmete kaitse tõttu, ning dokumentide osade suhtes, mis on selle korra kohaselt juurdepääsetavad ja sisaldavad isikuandmeid, mille taaskasutamine on õiguses määratletu kohaselt vastuolus õigusaktiga, millega reguleeritakse üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel, või kahjustab üksikisiku eraelu puutumatust ja isikupuutumatust, eelkõige isikuandmete kaitset käsitlevate liidu õiguse või siseriikliku õiguse kohaselt;
- i) dokumentide suhtes, mis on avalike ringhäälingujaamade ja nende filiaalide ning muude asutuste või nende filiaalide valduses avaliku ringhäälinguteenuse osutamise eesmärgil;
- j) dokumentide suhtes, mis on muude kultuuriasutuste kui raamatukogude, sealhulgas ülikooliraamatukogude, muuseumide ja arhiivide valduses;
- k) dokumentide suhtes, mis on kuni teise taseme haridusasutuste valduses, ning kõigi teiste haridusasutuste puhul muude kui lõike 1 punktis c nimetatud dokumentide suhtes;
- l) muude kui lõike 1 punktis c nimetatud dokumentide suhtes, mis on teadustööga tegelevate organisatsioonide ja teadustööd rahastavate organisatsioonide, sealhulgas teadustöö tulemuste edasiandmiseks loodud organisatsioonide valduses.
3. Käesolev direktiiv rajaneb liidu ja liikmesriikide juurdepääsukordadel ega piira nende kohaldamist.
4. Käesolev direktiiv ei piira isikuandmete kaitset käsitlevat liidu ja liikmesriigi õiguse, eelkõige määruse (EL) 2016/679 ning direktiivi 2002/58/EÜ kohaldamist ega liikmesriikide vastavate õigusnormide kohaldamist.
5. Käesoleva direktiivi kohaselt kehtestatud kohustusi kohaldatakse niivõrd, kui võrd need on kooskõlas intellektuaalomandiõiguste kaitset käsitlevate rahvusvaheliste lepingutega, eelkõige Berni konventsiooni, TRIPS-lepingu ning WIPO autoriõiguse lepinguga.
6. Avaliku sektori asutused ei kasuta direktiivi 96/9/EÜ artikli 7 lõikes 1 sätestatud andmebaasi tegija õigust, et takistada dokumentide taaskasutamist või piirata taaskasutamist rohkem kui see on võimalik vastavalt käesolevas direktiivis sätestatule.
7. Käesolev direktiiv reguleerib liikmesriikide avaliku sektori asutuste ja riigi osalusega äriühingute valduses olevate dokumentide taaskasutamist ning hõlmab muu hulgas dokumente, mille suhtes kohaldatakse direktiivi 2007/2/EÜ.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „avaliku sektori asutus“ – riigiasutused, piirkondlikud asutused ja kohalikud asutused, avalik-õiguslikud isikud või ühest või mitmest kõnealusest asutusest või avalik-õiguslikust isikust koosnevad ühendused;
- 2) „avalik-õiguslik isik“ – isik, mis vastab kõigile järgmistele tingimustele:
 - a) see on asutatud konkreetse eesmärgiga rahuldada vajadusi, mille rahuldamine on üldistes huvides, ega tegele tööstuse või kaubandusega;
 - b) sellel on juriidilise isiku staatus, ning
 - c) seda rahastavad suuremas osas riigiasutused, piirkondlikud asutused või kohalikud asutused või muud avalik-õiguslikud isikud; või selle juhtimine toimub kõnealuste asutuste või isikute järelevalve all; või sellel on haldus-, juhtimis- või järelevalveorgan, mille liikmetest üle poole nimetavad riigiasutused, piirkondlikud asutused või kohalikud asutused või muud avalik-õiguslikud isikud;

- 3) „riigi osalusega äriühing“ – artikli 1 lõike 1 punktis b määratletud valdkondades tegutsev äriühing, mille suhtes võivad avaliku sektori asutused otseselt või kaudselt kasutada valitsevat mõju omandiõiguse, finantsosaluse või äriühingu suhtes kehtivate õigusnormide alusel. Eeldatakse, et avaliku sektori asutustel on valitsev mõju järgmistel juhtudel, kui need asutused otseselt või kaudselt:
 - a) omavad enamust äriühingu märgitud kapitalist;
 - b) omavad kontrolli äriühingu emiteeritud aktsiatega määratud hääle enamuse üle;
 - c) võivad nimetada rohkem kui pooled äriühingu haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest;
- 4) „ülikool“ – avaliku sektori asutus, mis pakub akadeemilise kraadi omandamiseni viivat keskkaridusjärgset kõrgharidust;
- 5) „standardlitsents“ – eelnevalt määratletud taaskasutamise tingimused digitaalses vormingus, mis eelistatavalt ühildub veebis kättesaadavate standardsete avalike litsentsidega;
- 6) „dokument“ –
 - a) igasugune andmesisu mis tahes andmekandjal (nii paberil kui elektroonilises vormis või heli-, visuaal- või audiovisuaalsalvestisena);
 - b) osa sellisest andmesisust;
- 7) „anonüümimine“ – protsess, mille käigus muudetakse dokumendid anonüümseteks dokumentideks, mis ei ole seotud tuvastatud või tuvastatava füüsilise isikuga, või protsess, mille käigus muudetakse isikuandmed anonüümseks sellisel viisil, et andmesubjekti ei ole võimalik tuvastada või ei ole enam võimalik tuvastada;
- 8) „dünaamilised andmed“ – digitaalsed dokumendid, mida ajakohastatakse sageli või reaalajas eelkõige seetõttu, et nad muutuvad pidevalt või aeguvad kiiresti; andurite abil saadud andmeid loetakse tavaliselt dünaamilisteks andmeteks;
- 9) „teadusandmed“ – digitaalsed dokumendid, v.a teaduslikud publikatsioonid, mida kogutakse või koostatakse teadustöö käigus ning mida kasutatakse teadusprotsessis tõendusmaterjalina või peetakse teadusringkondades üldiselt vajalikuks, et tõestada teadustöö käigus tehtud avastusi ja teadustöö tulemusi;
- 10) „väärtuslikud andmestikud“ – dokumendid, mille taaskasutamist seostatakse ühiskonnale, keskkonnale ja majandusele oluliste hüvedega eelkõige tänu nende sobivusele lisaväärtusteenuste ja -rakenduste ning uute kõrge kvaliteediga ja inimväärsete töökohtade loomiseks ja tänu nende inimeste arvule, kes võiksid saada kasu sellistel andmestikel põhinevatest lisaväärtusteenustest ja -rakendustest;
- 11) „taaskasutamine“ – järgmiste dokumentide kasutamine füüsiliste ja juriidiliste isikute poolt:
 - a) dokumendid, mis on avaliku sektori asutuste valduses ärilisel või mitteärilisel eesmärgil, mis ei lange kokku algse eesmärgiga, mille täitmiseks dokumendid avalik-õigusliku ülesande raames loodi, välja arvatud avaliku sektori asutuste vaheline dokumentide vahetamine puhtalt avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks; või
 - b) dokumendid, mis on riigi osalusega äriühingute valduses ärilisel või mitteärilisel eesmärgil, mis ei lange kokku algse eesmärgiga osutada üldhuviteenuseid, mille jaoks dokumendid koostati, välja arvatud riigi osalusega äriühingute ja avaliku sektori asutuste vaheline dokumentide vahetamine puhtalt avaliku sektori asutuste avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks;
- 12) „isikuandmed“ – määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 1 määratletud isikuandmed;
- 13) „masinloetav vorming“ – failivorming, mis on struktureeritud selliselt, et tarkvararakendused suudavad spetsiifilisi andmeid, sealhulgas üksikuid faktiväiteid, ja nende sisemist struktuuri kergelt tuvastada, ära tunda ja teha andmetest väljavõtteid;
- 14) „avatud vorming“ – platvormist sõltumatu failivorming, mis tehakse üldsusele kättesaadavaks ilma dokumentide taaskasutamise piiranguteta;
- 15) „vormistatud avatud standard“ – kirjalikult väljendatud standard, mis sisaldab üksikasjalikke nõudeid selle kohta, kuidas tagada andmehaldustarkvara koostalitlusvõime;

- 16) „mõistlik investeringutulu“ – protsentides väljendatav osa üldistest tasudest, mis lisandub tingimustele vastavate kulude katmiseks vajalikule summale; see osa ei tohi olla suurem kui viis protsendipunkti üle Euroopa Keskpanga fikseeritud intressimäära;
- 17) „kolmas isik“ – füüsiline või juriidiline isik, kelle valduses on andmed, ning kes ei ole avaliku sektori asutus ega riigi osalusega äriühing.

Artikkel 3

Üldpõhimõte

1. Kui käesoleva artikli lõikes 2 ei ole sätestatud teisiti, tagavad liikmesriigid, et dokumendid, mille suhtes kohaldatakse käesolevat direktiivi vastavalt artiklile 1, on III ja IV peatüki kohaselt ärilistel ja mitteärilistel eesmärkidel taaskasutatavad.
2. Kui tegemist on dokumentidega, mille intellektuaalomandiõigused kuuluvad raamatukogudele, sh ülikoolide raamatukogudele, muuseumidele ja arhiividele, ning dokumentidega, mis on riigi osalusega äriühingute valduses, tagavad liikmesriigid, et kui dokumentide taaskasutamine on lubatud, on need dokumendid III ja IV peatüki kohaselt ärilistel ja mitteärilistel eesmärkidel taaskasutatavad.

II PEATÜKK

TAASKASUTAMISTAOTLUSED

Artikkel 4

Taaskasutamistaotluste menetlemine

1. Avaliku sektori asutused menetlevad taaskasutamistaotlusi elektrooniliselt, kui see on võimalik ja asjakohane, ning teevad dokumendi taotlejale taaskasutamiseks kättesaadavaks või, kui vaja on litsentsi, esitavad taotlejale litsentsipakkumise mõistliku aja jooksul, mis peab olema vastavuses dokumentidele juurdepääsu taotluste menetlemiseks kehtestatud tähtaegadega.
2. Kui tähtaegu või muid dokumentide õigeaegset esitamist reguleerivaid norme ei ole kehtestatud, menetlevad avaliku sektori asutused taotlust ja annavad dokumendid taotlejale taaskasutamiseks või, kui vaja on litsentsi, esitavad taotlejale litsentsipakkumise niipea kui võimalik ja igal juhul 20 tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest. Seda ajavahemikku võib mahukate või keerukate taotluste korral pikendada 20 tööpäeva võrra. Sellistel juhtudel teatatakse taotlejale niipea kui võimalik ja igal juhul kolme nädala jooksul alates esialgse taotluse saamisest, et selle menetlemiseks on vaja lisaaga, ja põhjendatakse seda vajadust.
3. Äraütleva otsuse korral teatavad avaliku sektori asutused taotlejale keeldumise põhjused vastavalt liikmesriigis kehtiva juurdepääsukorra asjakohastele sätetele või käesoleva direktiivi, eelkõige selle artikli 1 lõike 2 punktide a–h ja artikli 3 ülevõtmiseks vastu võetud sätetele. Kui äraütleva otsuse aluseks on artikli 1 lõike 2 punkt c, teatavad avaliku sektori asutused õiguse füüsilisest või juriidilisest isikust omajat, kui see on teada, või litsentsiandja, kellelt avaliku sektori asutus on asjakohase materjali saanud. Raamatukogud, sh ülikoolide raamatukogud, muuseumid ja arhiivid ei ole kohustatud seda teatama.
4. Kõikides taaskasutamise kohta tehtud otsustes tuleb osutada õiguskaitsevahenditele juhuks, kui taotleja soovib otsuse edasi kaevata. Õiguskaitsevahendite hulka kuulub võimalus, et otsuse vaatab läbi sõltumatu asutus, kellel on asjakohased eriteadmised, näiteks liikmesriigi konkurentsiamet, dokumentidele juurdepääsu eest vastutav asjaomane asutus, määruse (EL) 2016/679 kohaselt loodud järelevalveasutus või liikmesriigi kohtuasutus, kelle otsused on asjaomasele avaliku sektori asutusele siduvad.
5. Käesoleva artikli kohaldamiseks kasutavad liikmesriigid praktilisi vahendeid, et hõlbustada dokumentide tõhusat taaskasutamist. Ettevalmistused võivad eelkõige hõlmata viise teabe edastamiseks käesolevas direktiivis sätestatud õiguste kohta ning vajaliku abi ja juhiste pakkumist.
6. Käesolevat artiklit ei pea järgima järgmised üksused:
 - a) riigi osalusega äriühingud;
 - b) haridusasutused, teadustööga tegelevad organisatsioonid ja teadustööd rahastavad organisatsioonid.

III PEATÜKK

TAASKASUTAMISE TINGIMUSED

Artikkel 5

Pakutavad vormingud

1. Ilma et see piiraks V peatüki kohaldamist, teevad avaliku sektori asutused ja riigi osalusega äriühingud oma dokumendid kättesaadavaks juba olemas olevas vormingus või keeles ning, kui see on võimalik ja asjakohane, elektrooniliste vahendite abil vormingus, mis on avatud, masinloetav, juurdepääsetav, leitav ning taaskasutatav koos oma metaandmetega. Nii vorming kui ka metaandmed peavad võimaluse korral vastama vormistatud avatud standarditele.
2. Liikmesriigid julgustavad avaliku sektori asutusi ja riigi osalusega äriühinguid koostama ja kättesaadavaks tegema käesoleva määruse kohaldamisalasse jäävaid dokumente, järgides kavandatud ja vaikumisi avatuse põhimõtet.
3. Lõikest 1 ei tulene avaliku sektori asutustele kohustust luua või mugandada dokumente või anda dokumentidest väljavõtteid, et järgida kõnealust lõiget, kui see nõuaks ebaproportsionaalseid jõupingutusi, mis ei ole pelgalt lihtsad toimingud.
4. Avaliku sektori asutustelt ei nõuta teatavat liiki dokumentide koostamise ja talletamise jätkamist selleks, et era- või avaliku sektori organisatsioon saaks neid taaskasutada.
5. Avaliku sektori asutused teevad dünaamilised andmed taaskasutamiseks kättesaadavaks kohe pärast kogumist selleks sobiva rakendusliidese kaudu ning asjakohasel juhul hulgi allalaadituna.
6. Kui dünaamiliste andmete taaskasutamiseks kättesaadavaks tegemine kohe pärast nende kogumist nagu on osutatud lõikes 5, käiks avaliku sektori asutusele rahaliselt ja tehniliselt üle jõu, eeldades seega ebaproportsionaalsete jõupingutuste tegemist, tehakse need dünaamilised andmed taaskasutamiseks kättesaadavaks sellise aja jooksul või selliste ajutiste tehniliste piirangutega, mis ei kahjusta põhjendamatult nende andmete majandusliku ja sotsiaalse potentsiaali kasutamist.
7. Lõikeid 1–6 kohaldatakse riigi osalusega äriühingute valduses olevate olemasolevate dokumentide suhtes, mis on taaskasutamiseks kättesaadavad.
8. Väärtuslikud andmestikud, mis on loetletud vastavalt artikli 14 lõikele 1, tehakse taaskasutamiseks kättesaadavaks masinloetavas vormingus selleks sobiva rakendusliidese kaudu ja asjakohasel juhul hulgi allalaadituna.

Artikkel 6

Tasu võtmise põhimõtted

1. Dokumentide taaskasutamise eest tasu ei võeta.
- Kuid dokumentide paljundamisest, esitamisest ja levitamisest ning isikuandmete anonüümimise ja ärilisel konfidentsiaalse teabe kaitsmiseks võetud meetmetest tulenevate piirkulude tagasinõudmine võib olla lubatud.
2. Erandkorras ei kohaldata lõiget 1:
 - a) avaliku sektori asutuste suhtes, kes peavad teenima tulu, et katta oluline osa oma avalik-õiguslike ülesannete täitmisest tulenevatest kuludest;
 - b) raamatukogude, sh ülikoolide raamatukogude, muuseumide ja arhiivide suhtes;
 - c) riigi osalusega äriühingute suhtes.
 3. Liikmesriigid avaldavad lõike 2 punktis a osutatud avaliku sektori asutuste nimekirja veebis.
 4. Lõike 2 punktides a ja c osutatud juhtudel arvutatakse tasude kogusumma välja objektiivsete, läbipaistvate ja kontrollitavate kriteeriumide alusel. Kõnealused kriteeriumid kehtestatakse liikmesriikide poolt.

Dokumentide väljastamisest ja taaskasutamise lubamisest vastaval arvestusperioodil saadav kogutulu ei tohi ületada kulusid, mis tulenevad nende kogumisest, koostamisest, paljundamisest, levitamisest ja andmete talletamisest, millele lisandub mõistlik investeringutulu, ning – asjakohasel juhul – isikuandmete anonüümimise ja ärilisel konfidentsiaalse teabe kaitsmiseks võetud meetmetest.

Tasu arvutatakse vastavalt kohaldatavatele arvestuspõhimõtetele.

5. Kui tasu võtavad lõike 2 punktis b osutatud avaliku sektori asutused, ei tohi dokumentide väljastamisest ja taaskasutamise lubamisest vastaval arvestusperioodil saadav kogutulu ületada kulusid, mis tulenevad dokumentide kogumisest, koostamisest, paljundamisest, levitamisest, andmete talletamisest, säilitamisest ja õiguste väljaselgitamisest ning asjakohasel juhul isikuandmete anonüümimise ja ärilisel konfidentsiaalse teabe kaitsmiseks võetud meetmetest, millele lisandub mõistlik investeeringutulu.

Tasu arvutatakse vastavalt asjaomaste avaliku sektori asutuste suhtes kohaldatavatele arvestuspõhimõtetele.

6. Järgmiste andmete taaskasutamine on kasutaja jaoks tasuta:

- a) võttes arvesse artikli 14 lõikeid 3, 4 ja 5, väärtuslikud andmestikud, mis on loetletud vastavalt nimetatud artikli lõikele 1;
- b) artikli 1 lõike 1 punktis c osutatud teadusandmed.

Artikkel 7

Läbipaistvus

1. Dokumentide taaskasutamise standardtasude puhul määratakse eelnevalt kindlaks ja avaldatakse, kui see on võimalik ja asjakohane, siis elektrooniliselt, tasu kohaldamise tingimused ja tasu tegelik summa, sealhulgas tasu arvutamise alus.
2. Kui tegemist on muude taaskasutamise tasudega kui lõikes 1 osutatud tasud, teatatakse eelnevalt, milliseid tegureid võetakse nende tasude arvutamisel arvesse. Taotluse korral teatab selliste dokumentide valdaja ka seda, kuidas need tasud arvutati konkreetse taaskasutamistaotluse puhul.
3. Avaliku sektori asutused tagavad, et dokumentide taaskasutamise taotlejaid teavitatakse õiguskaitsevahenditest, mis on seotud neid mõjutavate otsuste või tavadega.

Artikkel 8

Standardlitsentsid

1. Dokumentide taaskasutamisele ei seata tingimusi, välja arvatud juhul, kui need tingimused on objektiivsed, proportsionaalsed, ei ole diskrimineerivad ning neid saab põhjendada avaliku huvi eesmärgiga.
- Kui taaskasutamisele seatakse tingimused, ei tohi need tingimused taaskasutamist põhjendamatuult piirata ning neid ei tohi kasutada konkurentsi piiramiseks.
2. Liikmesriikides, kus kasutatakse litsentse, tagavad liikmesriigid, et avaliku sektori dokumentide taaskasutamise standardlitsentsid, mida saab konkreetse litsentsitaotluse jaoks kohandada, on kättesaadavad digitaalses vormingus ning neid on võimalik elektrooniliselt töödelda. Liikmesriigid edendavad standardlitsentside kasutamist.

Artikkel 9

Praktilised vahendid

1. Liikmesriigid kasutavad praktilisi vahendeid taaskasutamiseks kättesaadavate dokumentide otsingu hõlbustamiseks, näiteks peamiste dokumentide nimekirjad koos asjaomaste metaandmetega, mis on kättesaadavad veebis ja masinloetavas vormingus, kui see on võimalik ja asjakohane, ja portaalid, milles on lingid sellistele nimekirjadele. Võimaluse korral hõlbustavad liikmesriigid dokumentide keeltevahelist otsingut, võimaldades eelkõige metaandmete koondamist liidu tasandil.

Liikmesriigid innustavad samuti avaliku sektori asutusi kasutama praktilisi vahendeid mis hõlbustaksid taaskasutamiseks kättesaadavate dokumentide säilitamist.

2. Liikmesriigid jätkavad koostöös komisjoniga jõupingutuste tegemist, et lihtsustada juurdepääsu andmetikele, eelkõige luues ühtse juurdepääsupunkti ning tehes järk- järgult kättesaadavaks avaliku sektori asutuste valduses olevad sobivad andmestikud kõikidest dokumentidest, mille suhtes käesolevat direktiivi kohaldatakse, samuti liidu institutsioonide valduses olevatele andmetele, seda vormingus, mis on juurdepääsetav, kergesti leitav ja taaskasutatav elektrooniliste vahendite abil.

Artikkel 10

Teadusandmed

1. Liikmesriigid toetavad teadusandmete kättesaadavust ning kehtestavad selleks riigisiseseid põhimõtteid ja asjaomased meetmed, et muuta avaliku sektori rahastatud teadusandmed vaikimisi avatuse põhimõtet järgides vabalt kättesaadavaks („vaba juurdepääsu põhimõte“) ja FAIR-põhimõtetega ühilduvaks. Seejuures võetakse intellektuaalomandi õigusi, isikuandmete kaitset, konfidentsiaalsust, turvalisust ja õigustatud ärihuvisid arvesse kooskõlas põhimõttega „nii avatud kui võimalik, nii suletud kui vajalik“. Vaba juurdepääsu põhimõte on suunatud teadustööga tegelevatele organisatsioonidele ja teadustööd rahastavatele organisatsioonidele.
2. Ilma, et see piiraks artikli 1 lõike 2 punkti c kohaldamist, peavad teadusandmed olema vastavalt III ja IV peatükile äriarvustel ja mitteäriarvustel eesmärkidel taaskasutatavad, juhu kui neid andmete loomist on rahastanud avalik sektor ning teadlased, teadustööga tegelevad organisatsioonid või teadustööd rahastavad organisatsioonid on need institutsiooni- või teemapõhise hoidla kaudu juba avalikult kättesaadavaks teinud. Seejuures võetakse arvesse õiguspäraseid ärihuve, teadmussuure valdkonna tegevust ja varem olemas olnud intellektuaalomandiõigusi.

IV PEATÜKK

DISKRIMINEERIMISKEELD JA AUS KAUBANDUS

Artikkel 11

Diskrimineerimiskeeld

1. Dokumentide taaskasutamise tingimused ei tohi olla võrreldavate taaskasutamiskiiside suhtes diskrimineerivad, seda ka piiriülese taaskasutamise puhul.
2. Kui avaliku sektori asutus kasutab dokumente oma äritegevuses, mis ei kuulu tema avalik-õiguslike ülesannete alla, kohaldatakse selleks tegevuseks dokumentide väljastamisel samu tasusid ja muid tingimusi, mis kehtivad teistele kasutajatele.

Artikkel 12

Ainuõigused

1. Dokumentide taaskasutamine on avatud kõikidele potentsiaalsetele turuosalistele, isegi juhul, kui üks turuosaline juba pakub nendel dokumentidel põhinevaid lisandväärtusega tooteid. Dokumente valdavate avaliku sektori asutuste või riigi osalusega äriühingute ning kolmandate isikute vaheliste lepingute ega muude kokkulepetega ei tohi anda ainuõigusi.
2. Kui aga ainuõigus on vajalik, et pakkuda teenust avalikes huvides, vaadatakse kõnealuse ainuõiguse põhjendatus regulaarselt läbi, kusjuures igal juhul vaadatakse see läbi iga kolme aasta järel. 16. juulil 2019 või pärast seda kuupäeva sõlmitud ainuõiguste kokkulepped tehakse veebis avalikult kättesaadavaks vähemalt kaks kuud enne nende jõustumist. Selliste kokkulepete lõplikud tingimused peavad olema läbipaistvad ja need tehakse veebis avalikult kättesaadavaks.

Käesolevat lõiget ei kohaldata kultuurivarade digiteerimise suhtes.

3. Erandina lõikest 1 ei ületa kultuurivarade digiteerimisega seotud ainuõiguse kestus üldiselt kümmet aastat. Juhul kui see ajavahemik ületab kümmet aastat, vaadatakse selle kestus 11. aastal ja vajaduse korral pärast seda igal seitsmendal aastal läbi.

Esimeses lõigus osutatud kokkulepped, millega antakse ainuõigus, peavad olema läbipaistvad ja need avalikustatakse.

Kui kultuurivarade digiteerimiseks on antud esimeses lõigus osutatud ainuõigus, antakse asjaomasele avaliku sektori asutusele kokkuleppe osana digiteeritud kultuurivarade tasuta koopia. Kõnealune koopia tehakse ainuõiguse kestuse lõppemisel taaskasutamiseks kättesaadavaks.

4. Õiguslikud meetmed või praktilised vahendid, millega ei anta küll selgelt ainuõigust, kuid mille eesmärk on piirata või mille puhul võib põhjendatult eeldada, et need piiravad dokumentide kättesaadavust taaskasutamiseks muude üksuste poolt kui meetmes osalev kolmas isik, tehakse veebis avalikult kättesaadavaks vähemalt kaks kuud enne seda, kui need jõustuvad. Nimetatud õiguslike meetmete ja praktiliste vahendite mõju andmete kättesaadavusele taaskasutamiseks vaadatakse läbi korrapäraselt ja igal juhul iga kolme aasta tagant. Selliste meetmete lõplikud tingimused peavad olema läbipaistvad ja need tehakse veebis avalikult kättesaadavaks.

5. 17. juulil 2013 olemas olevad ainuõigused, mis ei kvalifitseeru lõikes 2 või 3 sätestatud erandiks ning mille andmise kokkulepped on sõlminud avaliku sektori asutused, lõpetatakse lepingu lõppemisel ja igal juhul hiljemalt 18. juulil 2043.

16. juulil 2019 olemas olevad ainuõigused, mis ei kvalifitseeru lõikes 2 või 3 sätestatud erandiks ning mille andmise kokkulepped on sõlminud riigi osalusega äriühingud, lõpetatakse lepingu lõppemisel ja igal juhul hiljemalt 17. juulil 2049.

V PEATÜKK

VÄÄRTUSLIKUD ANDMESTIKUD

Artikkel 13

Väärtuslike andmestike temaatilised kategooriad

1. Et kehtestada tingimused, mis toetavad väärtuslike andmestike taaskasutamist, sätestatakse I lisa väärtuslike andmestike temaatiliste kategooriate nimekiri.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 15 vastu delegeeritud õigusakte I lisa muutmiseks, et lisada sinna uusi väärtuslike andmestike temaatilisi kategooriaid, kajastamaks arenguid tehnoloogias ja turgudel.

Artikkel 14

Teatud väärtuslikud andmestikud ning nende avaldamise ja taaskasutamise kord

1. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse nimekiri teatavatest I lisa esitatud kategooriatesse kuuluvatest väärtuslikest andmestikest, mis on avaliku sektori asutuste ja riigi osalusega äriühingute valduses olevate nende dokumentide hulgas, mille suhtes kohaldatakse käesolevat direktiivi.

Kõnealused väärtuslikud andmestikud peavad olema:

- a) tasuta kättesaadavad, kui lõikest 3, 4 või 5 ei tulene teisiti;
- b) masinloetavad;
- c) rakendusliidest kaudu esitatavad ja
- d) asjakohasel juhul hulgiallaaditavad.

Rakendusaktidega võidakse täpsustada väärtuslike andmestike avaldamise ja taaskasutamise korda. Kõnealune kord peab olema kooskõlas avatud standardlitsentsidega.

Kord võib hõlmata taaskasutamise, andmevormingute ja metaandmete suhtes kohaldatavaid tingimusi ning levitamise tehnilist korda. Liikmesriikide tehtud investeeringuid avaandmete lähenemisviisidesse, näiteks investeeringud teatavate standardite arendamisse ja kasutusevõtmisse, võetakse arvesse ja hinnatakse nende võimalikku nimekirja lisamisest tulenevat kasu.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 16 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Teatud väärtuslike andmestike kindlaksmääramine vastavalt lõikele 1 põhineb nende potentsiaalil:
 - a) luua olulisi sotsiaal-majanduslikke või keskkonnaga seotud hüvesid, ja innovaatilisi teenuseid;
 - b) tuua kasu suurele arvule kasutajatele, eelkõige VKEdele;
 - c) aidata saada tulu; ning
 - d) kombineerida neid teiste andmestikega.

Komisjon korraldab väärtuslike andmetike väljaselgitamise eesmärgil asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas eksperditasandil, viib läbi mõjuhindamise ning tagab dokumentide taaskasutamise küsimuses täiendavuse olemasolevate õigusaktide, näiteks direktiiviga 2010/40/EL. Mõjuhindangus tuleb esitada kulude-tulude analüüs ning analüüs selle kohta, kas väärtuslike andmetike tasuta pakkumisel avaliku sektori asutuste poolt, kes peavad teenima tulu, et katta oluline osa oma avalik-õiguslike ülesannete täitmisest tulenevatest kuludest, oleks oluline mõju selliste asutuste eelarvele. Riigi osalusega äriühingute valduses olevate väärtuslike andmetike osas pööratakse mõju hindamise käigus erilist tähelepanu riigi osalusega äriühingute rollile konkurentsipõhises majanduses.

3. Erandina lõike 1 teise lõigu punktist a tuleb lõikes 1 nimetatud rakendusaktides sätestada, et väärtuslike andmetike tasuta kättesaadavust ei kohaldata teatavate riigi osalusega äriühingute valduses olevate väärtuslike andmetike suhtes, kui see põhjustaks asjaomastel turgudel konkurentsimoonutusi.

4. Lõike 1 teise lõigu punkti a kohast väärtuslike andmetike tasuta kättesaadavaks tegemise nõuet ei kohaldata raamatukogude, sealhulgas ülikooliraamatukogude, muuseumide ja arhiivide puhul.

5. Juhul kui väärtuslike andmetike tasuta kättesaadavaks tegemine selliste avaliku sektori asutuste poolt, kes peavad teenima tulu, et katta oluline osa oma avalik-õiguslike ülesannete täitmisest tulenevatest kuludest, avaldaks olulist mõju asjaomaste asutuste eelarvele, võivad liikmesriigid vabastada need asutused kuni kaheks aastaks pärast lõike 1 kohaselt vastu võetud asjakohase rakendusakti jõustumist kohustusest teha väärtuslikud andmetikud tasuta kättesaadavaks.

VI PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 15

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 13 lõikes 2 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 16. juulist 2019. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 13 lõikes 2 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 13 lõike 2 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kolme kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kolme kuu võrra.

Artikkel 16

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab avaandmete ja avaliku sektori teabe taaskasutamise komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele osutamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

*Artikkel 17***Ülevõtmine**

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 17. juuliks 2021. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need sätted vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetuks tunnistatud direktiividele käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

*Artikkel 18***Komisjoni läbiviidav hindamine**

1. Komisjon hindab käesoleva direktiivi kohaldamist mitte varem kui 17. juulil 2025 ning esitab aruande hindamise peamiste tulemuste kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele.

Liikmesriigid esitavad komisjonile kõnealuse aruande koostamiseks vajaliku teabe.

2. Lävivaatamise objekt on eelkõige käesoleva direktiivi kohaldamisala ning ühiskondlik ja majanduslik mõju, sealhulgas

- a) käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate avaliku sektori dokumentide taaskasutamise suurenemise ulatus, eelkõige VKEde poolt,
- b) väärtuslike andmestike mõju,
- c) tasu võtmise põhimõtete ja ametlike õigusloomeliste ja haldusdokumentide taaskasutamise mõju,
- d) muude üksuste kui avaliku sektori asutuste valdusse kuuluvate dokumentide taaskasutamine,
- e) rakendusliideste kättesaadavus ja kasutamine,
- f) andmekaitse-eeskirjade ja taaskasutusvõimaluste koostoime ning
- g) täiendavad võimalused siseturu nõuetekohase toimimise ning majandus- ja tööturu arengu toetamiseks.

*Artikkel 19***Kehtetuks tunnistamine**

Direktiiv 2003/98/EÜ, mida on muudetud II lisa A osas osutatud direktiividega, tunnistatakse kehtetuks alates 17. juulist 2021, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud II lisa B osas osutatud direktiivide siseriiklikku õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiividele käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt III lisas esitatud vastavustabelile.

*Artikkel 20***Jõustumine**

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

*Artikkel 21***Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 20. juuni 2019

Euroopa Parlamendi nimel
president
A. TAJANI

Nõukogu nimel
eesistuja
G. CIAMBA

I LISA

Artikli 13 lõikes 1 osutatud väärtuslike andmestike temaatiliste kategooriate nimekiri

1. Georuumilised andmed
 2. Maa seire ja keskkond
 3. Meteoroloogiateave
 4. Statistika
 5. Äriühingud ja äriühingu omandisuhted
 6. Liikuvus
-

II LISA

A osa

Kehtetuks tunnistatud direktiiv koos muudatuste loeteluga
(osutatud artiklis 19)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/98/EÜ (ELT L 345, 31.12.2003, lk 90).	
Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/37/EL (ELT L 175, 27.6.2013, lk 1).	

B osa

Liikmesriigi õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevad
(osutatud artiklis 19)

Direktiiv	Ülevõtmise tähtpäev	Kohaldamise alguskuupäev
2003/98/EÜ	1. juuli 2005	1. juuli 2005
2013/37/EL	18. juuli 2015	18. juuli 2015

III LISA

VASTAVUSTABEL

Direktiiv 2003/98/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 1 lõige 1	Artikli 1 lõike 1 sissejuhatav osa
	Artikli 1 lõike 1 punktid a, b ja c
Artikli 1 lõike 2 sissejuhatav osa	Artikli 1 lõike 2 sissejuhatav osa
Artikli 1 lõike 2 punkt a	Artikli 1 lõike 2 punkt a
—	Artikli 1 lõike 2 punkt b
Artikli 1 lõike 2 punkt b	Artikli 1 lõike 2 punkt c
Artikli 1 lõike 2 punkt c	Artikli 1 lõike 2 punkt d
—	Artikli 1 lõike 2 punkt e
Artikli 1 lõike 2 punkt ca	Artikli 1 lõike 2 punkt f
Artikli 1 lõike 2 punkt cb	Artikli 1 lõike 2 punkt g
Artikli 1 lõike 2 punkt cc	Artikli 1 lõike 2 punkt h
Artikli 1 lõike 2 punkt d	Artikli 1 lõike 2 punkt i
Artikli 1 lõike 2 punkt e	Artikli 1 lõike 2 punkt l
Artikli 1 lõike 2 punkt f	Artikli 1 lõike 2 punkt j
—	Artikli 1 lõike 2 punkt k
Artikli 1 lõige 3	Artikli 1 lõige 3
Artikli 1 lõige 4	Artikli 1 lõige 4
Artikli 1 lõige 5	Artikli 1 lõige 5
—	Artikli 1 lõiked 6 ja 7
Artikkel 2, sissejuhatav osa	Artikkel 2, sissejuhatav osa
Artikli 2 punkt 1	Artikli 2 punkt 1
Artikli 2 punkt 2	Artikli 2 punkt 2
—	Artikli 2 punktid 3 ja 5
Artikli 2 punkt 3	Artikli 2 punkt 6
—	Artikli 2 punktid 7–10
Artikli 2 punkt 4	Artikli 2 punkt 11
Artikli 2 punkt 5	Artikli 2 punkt 12
Artikli 2 punkt 6	Artikli 2 punkt 13
Artikli 2 punkt 7	Artikli 2 punkt 14
Artikli 2 punkt 8	Artikli 2 punkt 15
Artikli 2 punkt 9	Artikli 2 punkt 4
—	Artikli 2 punktid 16 ja 17
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikli 4 lõige 1	Artikli 4 lõige 1
Artikli 4 lõige 2	Artikli 4 lõige 2

Direktiiv 2003/98/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 4 lõige 3	Artikli 4 lõige 3
Artikli 4 lõige 4	Artikli 4 lõige 4
—	Artikli 4 lõige 5
Artikli 4 lõige 5	Artikli 4 lõike 6 sissejuhatav osa
	Artikli 4 lõike 6 punktid a ja b
Artikli 5 lõige 1	Artikli 5 lõige 1
—	Artikli 5 lõige 2
Artikli 5 lõige 2	Artikli 5 lõige 3
Artikli 5 lõige 3	Artikli 5 lõige 4
—	Artikli 5 lõiked 5–8
—	Artikli 6 lõike 1 esimene lõik
Artikli 6 lõige 1	Artikli 6 lõike 1 teine lõik
Artikli 6 lõike 2 sissejuhatav osa	Artikli 6 lõike 2 sissejuhatav osa
Artikli 6 lõike 2 punkt a	Artikli 6 lõike 2 punkt a
Artikli 6 lõike 2 punkt b	—
Artikli 6 lõike 2 punkt c	Artikli 6 lõike 2 punkt b
—	Artikli 6 lõike 2 punkt c
—	Artikli 6 lõige 3
Artikli 6 lõige 3	Artikli 6 lõige 4
Artikli 6 lõige 4	Artikli 6 lõige 5
—	Artikli 6 lõige 6
Artikli 7 lõige 1	Artikli 7 lõige 1
Artikli 7 lõige 2	Artikli 7 lõige 2
Artikli 7 lõige 3	—
Artikli 7 lõige 4	Artikli 7 lõige 3
Artikkel 8	Artikkel 8
Artikkel 9	Artikli 9 lõige 1
—	Artikli 9 lõige 2
—	Artikli 10 lõiked 1 ja 2
Artikkel 10	Artikkel 11
Artikli 11 lõige 1	Artikli 12 lõige 1
Artikli 11 lõige 2	Artikli 12 lõige 2
Artikli 11 lõige 2a	Artikli 12 lõige 3
—	Artikli 12 lõige 4
Artikli 11 lõige 3	—
Artikli 11 lõige 4	Artikli 12 lõige 5
—	Artiklid 13–16
Artikkel 12	Artikli 17 lõige 1
—	Artikli 17 lõige 2
Artikli 13 lõige 1	Artikli 18 lõige 1
Artikli 13 lõige 2	—

Direktiiv 2003/98/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 13 lõige 3	Artikli 18 lõike 2 sissejuhatav osa
—	Artikli 18 lõike 2 punktid a–g
—	Artikkel 19
Artikkel 14	Artikkel 20
Artikkel 15	Artikkel 21
—	I, II ja III lisa